

Nunatsinni Ilisimatusarneq

Nunatsinnit, nunatsinni nunarpullu pillugu ilisimatusarneq 2015-2024

AARHUS UNIVERSITY

Nunatsinni Ilisimatusarneq

Nunatsinnit, nunatsinni nunarpullu pillugu ilisimatusarneq 2015-2024

Aggusti 2026

Jens Peter Andersen, Simon Fuglsang, Marie Dam Christoffersen

Center for Forskningsanalyse

Aarhus Universitet

CFA Scientific Reports, 2026, 17(2):26-50
<https://doi.org/10.7146/cfasr.v17i1.166472>

Arctic Hubip qinnuiginninneratigut misissueqqissaarnerit tamarmik atuakkiortunit suliarineqarput.

Takussutissiat, nunat assingi diagrammillu tamarmik atuakkiortunit suliarineqarput.

Assitaliunneqartut tamarmik Arctic Hubimit, Carsten Egevangimit, Emil Stachimit aamma Fernando Ugartemit pigineqarlutik illersugaapput.

Qupperneq 3-mi assi Aningaaq R Carlsenimit – Visit Greenland-imeersoq.

Imarisaa

Siulequt.....	3
Inernerit	4
Immikkoortut	5
Sammisat	9
Suleqatigiinneq	12
Nunalerutit.....	17
Inerniliinerit	22
Periutsit	23

Siulequt

Nunatsinni kikkut ilisimatusarnermik ingerlataqarpat? Suna ilisimatusarfigaat? Ilisimatusarnermik sumi ingerlappaat? Kikkut suleqatigalugit? 2021-imi sulineq aallartikkatsiguli apeqqutit taamaattut Arctic Hubimi arlalippas-suariarlutik apeqqutigineqartarput.

Nunatta ilisimatusarnernut qitiunera tupaallaa-tissaagunanngilaq. Kisianni Arctic Hubip allallu amerlasuut nunatsinnit, nunatsinni nunarpullu pillugit ilisimatusarnermi suliat aaqqissuussaa-sumik ataatsimoortumillu paasissutissiissutigineqarnissaat sivisuumik amigaatigisimavaat.

Nalunaarusiaq una apeqqutitut taakkununga akissutiginiarsaraarput.

Nalunaarusiaq piffissami 2015-imiit 2024-imut ilisimatusarnikkut suliarineqarsimasut nalunaarsukkamik amerlassusaannik takutitsivoq, ataatsimoorussamillu ilisimasaniq tunngavilimik paasissutissiivittut atorineqarsinnaalluni. Tulluusimaarutigaaarput suliaq una saqqummiussinnaagatsigu. Ilutigisaanik ilisimatusarnermi paasiuminaassinnaasut peruserineqartullu toqqarneqarsimasut nalunaarusiami avaqqutassaanngitsumik ilusiliersuisuusimasut maniguuffigalugit saqqummiuppagut.

Ilisimatusarnikkut saqqummersitat pillugit, ilisimatuussutikkut pingaarnersiuiunerit, nunani tamalaani suleqatigeeriaatsinik aammalu nunatsinni ilisimatusarnikkut suliniutit nunap immikkoortuini agguataarneqarsimaneritut nalunaarusiaq takussutissiivoq. Nunatsinni ilisimatusarneq nunani tamalaaneersunit annertuumik soqutigineqarneranut, matumani ilanngullugu nunat suut nunatsinni ilisimatusarnermik ingerlatsinerpaajunersut,

nunallu suatungaani ilisimatusarnermik ingerlatsiviunerpaajunersut uppersaataalluni. Tamatuma saniatigut nunatsinni ilisimatusarnerit aammalu nunarput pillugu ilisimatusarnerit disciplinut, suliaqarfinnut sammisanullu tunngatilluguannertuumikassigiinngissuseqarnerat qulaajarneqassalluni. Nunat sorliit suliaqarfiillu nunatsinneersunik suleqateqarnerpaajunersut aamma takusinnaavagut.

Ilisimasat tamakku ilisimatusarnerup nunatsinnut qanoq pitsaanerpaamik iluaqutissiisinaanera pillugu oqaloqatigiinnermut nalituu-pilussuuvoq. Nalunaarusiap tamakkiisumik takutitsisinaannginnera erseqqissaatigissallugu uagutsinnut pingaaruteqarpoq. Ilisimasaniq katersinermi ukiuni aggersuni ingerlaavartumik ineriartortinneqarlunilu nutarterneqartarnissaanut aallarniutaavoq. Nalunaarusiami inernilunneqartut apeqquterpasuarunik nutaanik pilersitsereerput.

Ilisimatusarnerup ingerlanneqarnerani politikimi pingaarnersiuiunerit suut malittarineqartariaqarnersut nalunaarusiami isummerfigineqanngillat. Akerlianilli ilisimatusarnerup inissisimanera nunatsinnit aallaaveqarnissaa oqaloqatigiinnerup oqallinnerullu ingerlateqqinneqarnissaanut ataatsimut aallaaveqarnissaa siunertaalluni.

Ilisimasat atorineqarlutik avitseqatigiissutigineqarunik nalitunerpaassasut tunngaviusumik paasineqarnissaanut Arctic Hubip suliaa aallaaveqarpoq, nalunaarusiarlu manna taper-taassaaq.

Arctic Hubip ilisimasat tamanut tigussaasunngortippai.

Inernerit

Ilisimatuussutsikkut misissuinerit siunertaraat silarsuarmik ilisimasaqarnitta annertusineqarnissaa, inuit pineqarneri, pigisat imaluunniit isumassarsiat pineqarneri apeqqutaatinnaq. Nalunngilarput ilisimatusarnerup inuit pisisaannut, teknologimut allarpassuillu pillugit paasinnittaatsitsinnut annertuumik siuariartitsisusoq. Qaqugukkulli alloriarnerit ataasiakkaat nutaamik paasinnilissutiginerlutigit eqqoqqisaartumik nalileruminaattarpoq.

Taamaattumik ilisimatusaatitut suliat saqqummersitatut ilusilerlugit nalilerneqartarput. Allagaasiat tamarmik immikkut ilisimasanik nutaanik, ilisimatusartut nunarsuarmi annikitsukkuutaarillutik misissuinerminni angusimaasaannik takutitsipput. Allagaasiat taamaattut piffissap ingerlanerani sammisalluunniit akimorlugit nikittarnerisa kisittarneri, alloriarnerillu nutaat takkuttarnerat ilinniarfigisarpagut.

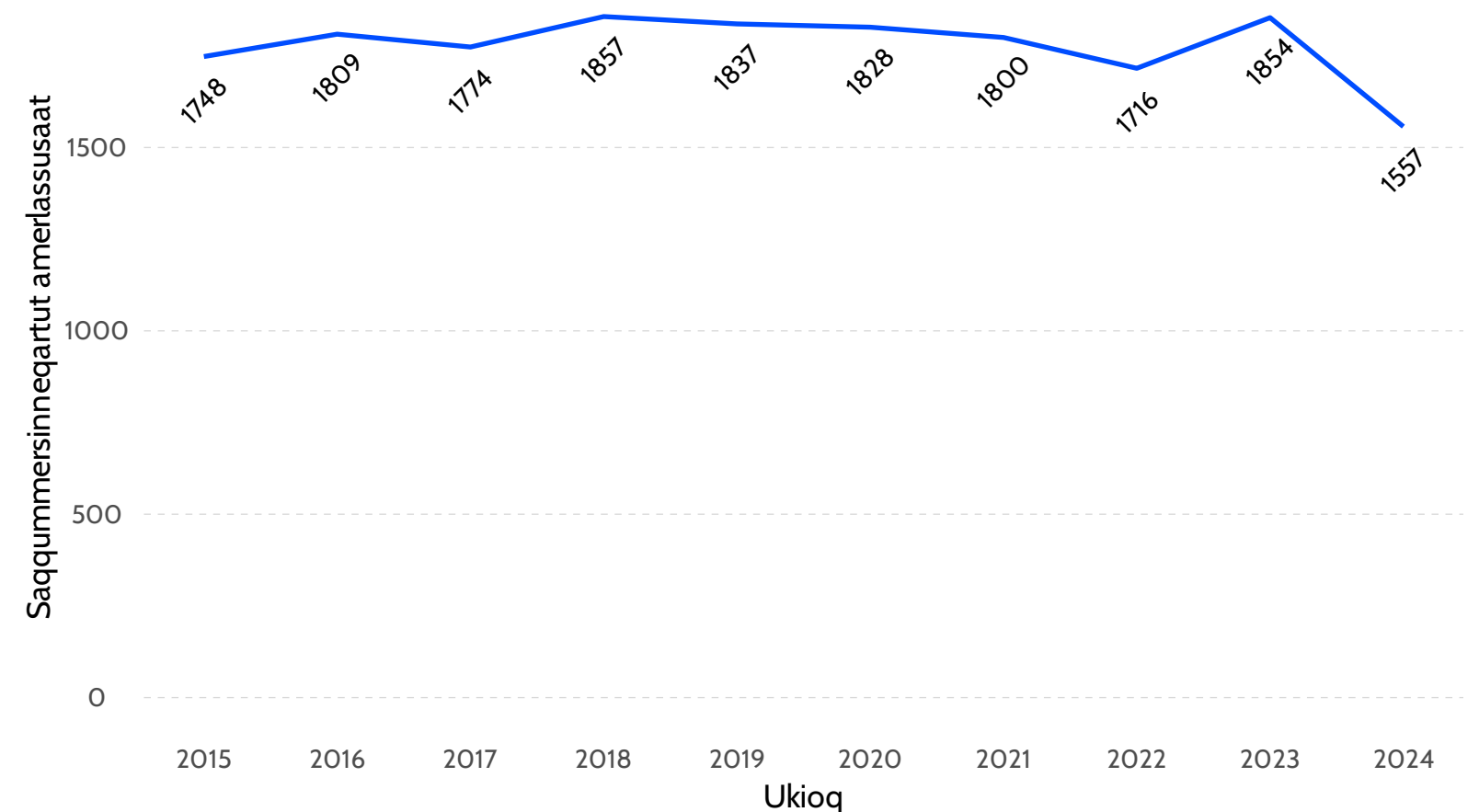
Ilisimatusarnerup silarsuaa eqqarsaatigalugu nunarput immikkuullarissuuvoq. Nunatsinni suliffigalugu ilisimatusartutut toqqaanartumik atorfeqartut amerlanngikkaluartut pissutsit arlalippassuit aallaavigalugit ilisimatusartut nunarsuarmi tamaneersut nunatsinni ilisimatusarnermik suliaqarput. Ilisimatusartut nunatsinneersut aammalu nunatsinniittut kiisalu nunarsuarmi sumi tamaneersut qanoq anner-

tutigisumik ilisimatusarnermik ingerlataqarner-sut pillugit nalunaarusiami matumani misis-sueqqissaarnerit eqqartorneqarput.

Nalunaarusiami matumani saqqummersinne-qartut atuagaateqarfittut paasissutissaasivimmi OpenAlex-imit aaneqarnikuupput. Microsoft Academic Graphimit paasissutissaasivimmut attuumassuteqartumik nassaarineqarput.

Atuagassiani ilisimatusaatitut allaaserisat nu-natsinni najugaqartunit imaluunniit nunarput pillugu taasaqarsimasut (nunap aqqi pingaa-rutillit ilanngullugit) allaaserisap qulequtaani, eqikkaanermi imaluunniit oqaatsit pingaarutillit nunatsinnut attuumassuteqartut tamaasa ilan-nguppavut.

Ilisimatusarnermut tunngasut saqqummersin-neqarsimasut aammalu suut issuaavigineqar-simanersut pillugit takussutissat tamakkiisut periutsit pillugit immikkoortumi nassaarineqar-sinnaapput.

Takussutissiaq 1. Nunatsinniit imaluunniit nunarput pillugu saqqummersitat, 2015-2024

Takussutissiaq 1 misissueqqissaarnernut allanut sanilliussinissamut tunngaviuvoq, taassuma 2015-imiit 2024-mut ukiut tamaasa saqqummersitat ataatsimut amerlassusaat takutimma-gu.

Piffissami 2015-imiit 2017-imut nunatsinnut attuumassuteqarlutik saqqummersinneqar-tut agguaqatigiissillugu ukiumut 1.777-upput. 2022-imiit 2024-imut appariaateqarluni aggu-aqatigiissillugu 1.709-usut, saqqummersinne-qartut 3,8 %-imik appariaateqarlutik.

Paasissutissat taamaattut paasissutissaasivin-ni aaneqartarfianni allannguuteqartoqartillu-gu malussajasuupput, COVID-19-ip nunarsu-armi tuniluunnerata nalaani saqqummersitat nalinginnaasuunngitsumik nikerarsinnaaneri nunarsuarmi malugineqarpoq. Pissutsit taakku saqqummersitat amerlassusaannut sunnite-qarsinnaapput.

2024-imi appariaateqarsimaneranut tunngatil-lugu immikkut mianersuussisoqartariaqarpoq,

nalileeriaatsimi kinguariaateqarnermi taama appariaateqarneq nassuiaaserneqarsinnaam-mat. Taamaattoq piffissami pineqartumi nunar-suaq tamakkerlugu saqqummersitsisarnermut sanilliussinermi saqqummersinneqartut assi-ngusut 8,6 %-imik qaffariaateqarput. Taman-na eqqarsaatigigaanni nunatsinniit saqqum-mersinneqartut imaluunniit nunarput pillugu saqqummersinneqartut 11,4 %-ip nalinga-nik appariaateqarsinapput. Paasissutissaa-sivimmik ajornartorsiuteqarnermik pissuteqar-simanissaa ilimanaateqarpallaanngilaq. Taama appariaateqarneq assigiinngitsorpassuarnik nassuiaatitaqarsinnaavoq allaatigisanillu kisit-sisinut naatsorsueqqissaarnernut paasissutissat pissutsinut aalajangiisuusumik akissutissarsineqarsinnaanngillat. Taamaattoq pingaarutilin-nik apeqquteqarnissamut ikiuutaasinnaallutik, soorlu tunngavilersuutit tunuanniittunik paa-sinninnissatsinnut ikiuutaasinnaasunik.

Misissueqqissaarnerni tulluittuni ilisimatu-sarnermi immikkoortuni nunanilu aallaaviusuni kisitsisit agguataarneqarnerini itisilissavavut.

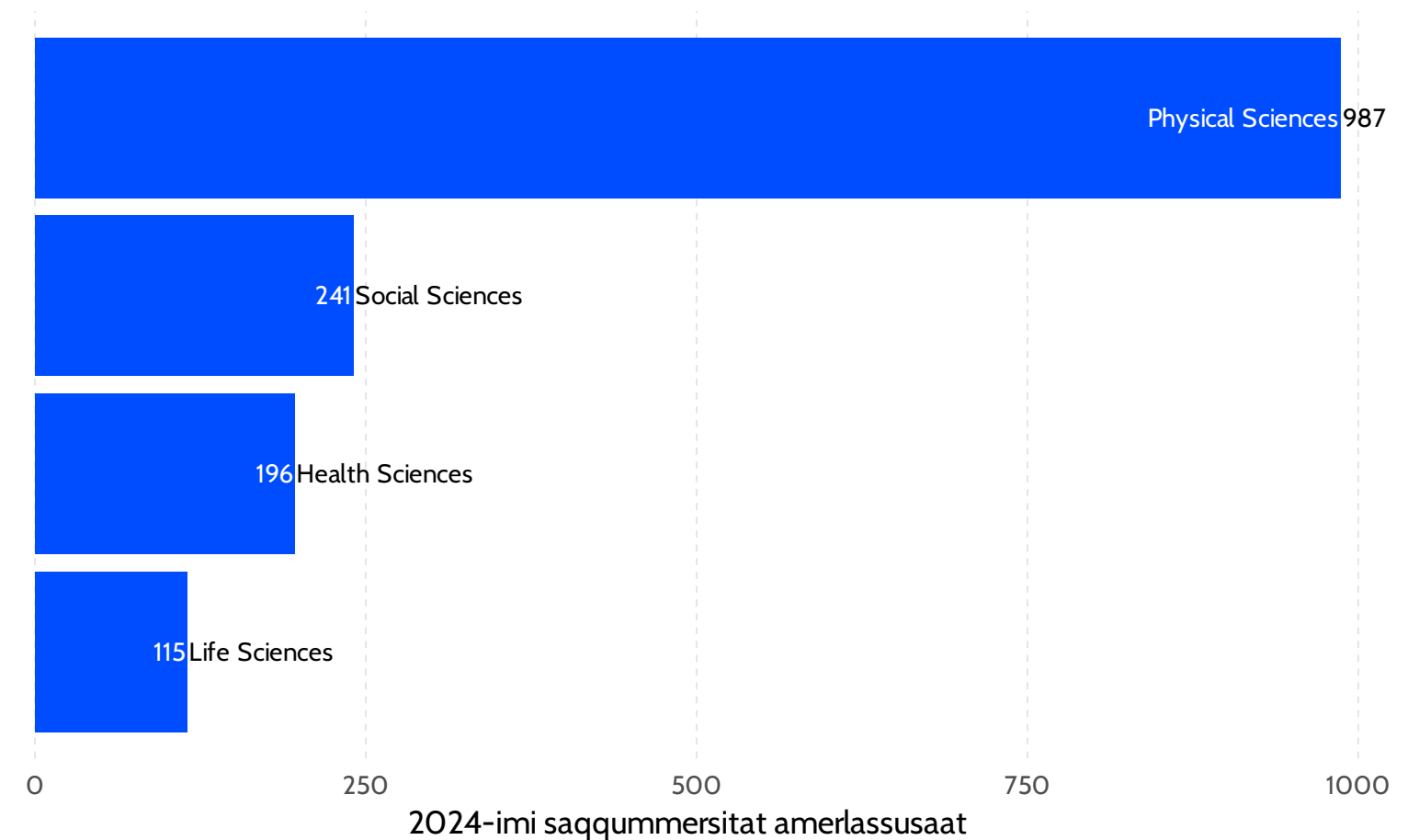
Ilisimatusarnermi immikkoortut

“Immikkoortut” ilisimatusarfigineqartut ataatsimut makroniveau (“disciplinit”) aamma mesoniveau (“suliaqarfiit”) taaguutigaa. Immikkoortumi uani suliaqarfinni taakkunani ataatsimut saqqummersitsisarnerit immikkoortillugit pingaarnersuineri assigiinngissutaat takutissavagut.

Ilisimatuussutsikkut saqqummersitat amerlasuut immikkoortiterneqartarnerat assigiimmik ingerlanneqarneq ajorpoq, assigiinngitsunillu immikkoortiteriaaseqartoqarluni. Tamatumunga atatillugu suleriaaseq OpenAleximi atortorissaarutaasoq, disciplinit suliaqarfinnik imallit, suliaqarfiit iluini immikkoortut saniatigullu sammisanik imallit atorpagut. ‘Disciplinit’ ilisimatusarneri tunngasut annertunerpaamik matussuserarpaat: uumassusilerinermik ilisimatusarneri (life sciences), peqqissuseq pillugu ilisimatusarneri (health sciences), inuiaqatigiit pillugit ilisimatusarneri (social sciences) (matumani ilanngullugu humaniora OpenAlex-ip systemiani) aamma pinngortitamut ilisimatusarneri (physical sciences). ‘Suliaqarfiit’ ilisimatusartut nammineq ilisimatusarfitsik qanoq taaguusersuinnaaneranut qaninneruvoq, assersuutigalugu ‘imavissualerineq’. ‘Sammisat’ oqaatsit qitiusumik allaaserineqartut aallaavigalugit assigiissaarineri imaqartut.

Saqqummersitat ataasiakkaat ataasiinnaanngitsumik sammisaqartarput, sammisallu suliaqarfinni imaluunniit disciplinimik ataasiinnaanngitsumik saqqummersinneqartut suliaqarfinnut arlalinnut imaluunniit disciplinut agguanneqartarput.

Qaffasissutsit tamarmik immikkut qanoq pinngarteqartiginerat aallaavigalugu susassaarfinnut attuumassuteqarnerat nalunaarsorneqartut, taamaattumik saqqummersinneqartut akimorlugit saqqummersinneqartut ataatsimut amerlassusaannik inerneqartarput. Tamanna suliaqarfiit aammalu disciplinit agguataarsimanerannik erseqqissumik takussutissiivoq.

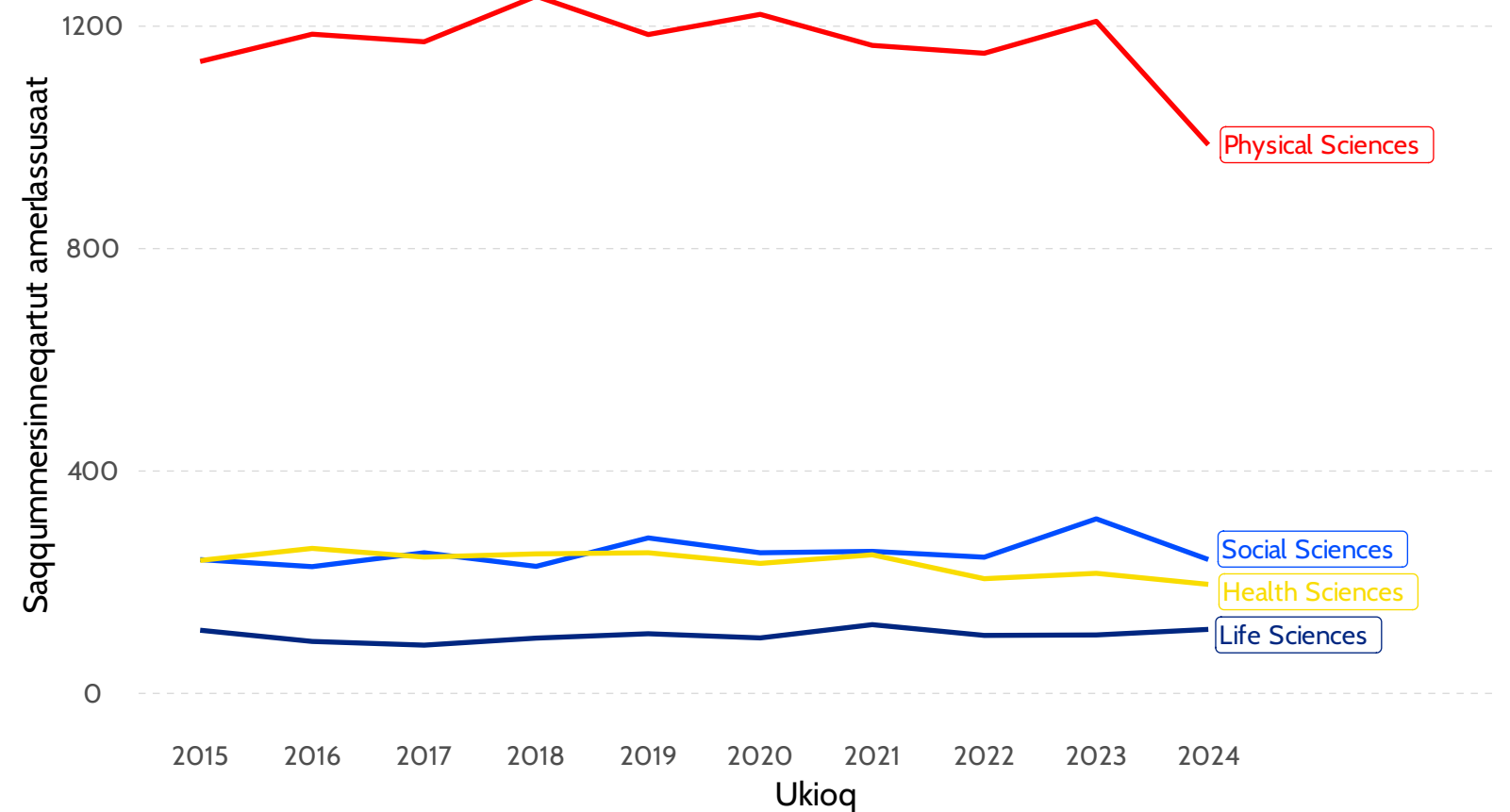
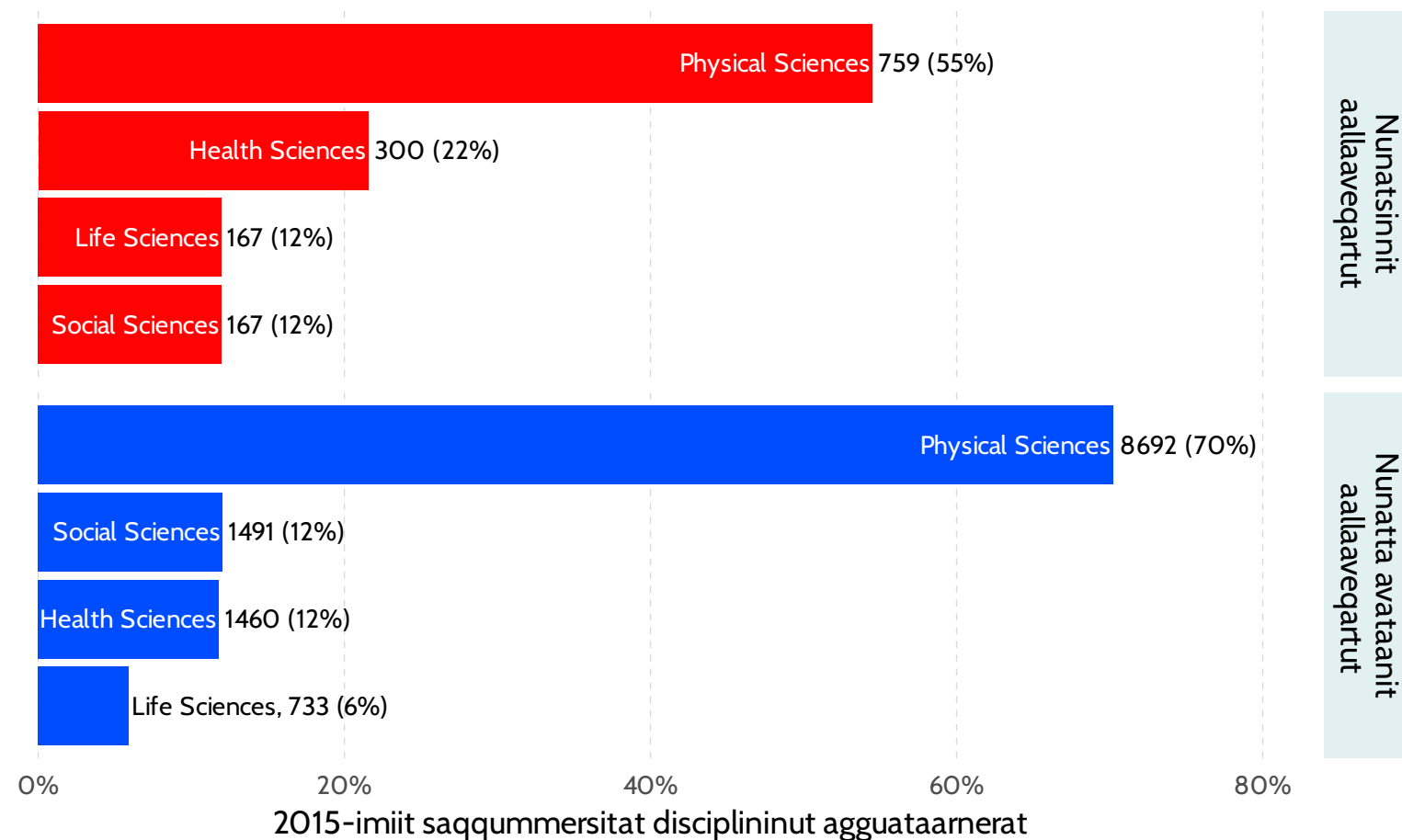

Takussutissiaq 2. Disciplinit, 2024

Ukioq kingullertut nalunaarsuiffiusumi pinngortitamut ilisimatusarnerit amerlanerpaajusut erseqqissumik disciplinut allanut sanilliullugit takuneqarsinnaavoq: saqqummersinneqartut 1.539-iusuni 987-it imaluunniit 64 %-it pinngortitamut ilisimatusarneri sammisaqartuupput.

Erseqqissaaneq tamanna isumaqarluassapat nunatsinnut qaninnerpaamik suleqatigineqartumut tassa Danmarkimut assersuussisinaavugut. Tassani ilisimatusarnerit 30 %-iini taamaallaat pinngortitamut ilisimatusarneri ingerlatsisoqarpoq.

Akerlianik peqqissuseq pillugu ilisimatusarnerit nunatsinni ilisimatusarnerit 13%-iupput Danmarkimi 36%-iusunut sanilliullugu.

Takussutissiaq 3. Disciplinini assigiinngissutsit, 2015-2024

Takussutissiaq qulaaniittup ilisimatusarnerup nunatsinnit aallaaveqartumit pilersinneqarsimasup (sukaasat aappaluttut) aammalu nunatsinni imaluunniit nunarput pillugu ilisimatusarnerit ingerlanneqartut suleqataasumik nunatsinni najugaqartumik akuutitaqanngitsunit pilersinneqartut assigiinngissusaannik takussutissiivoq (sukaasat tungujortut).

Malugiuk, titarnerup sanimukartup saqqummersitat amerlassusaannut naleqqiullugit qanoq amerlatiginerinik takutitsisuummat, kisitsisit sukaasamiittut saqqummersitat amerlassusiviinik takutitsisut. Tamanna marlunnik takutitsivoq: Pinngortitamut ilisimatusarnerit nunani tamalaani ilisimatusartunut qanoq pingaaruteqartiginerannik (70%-i nunatsinnut attuumassuteqarlutik ilisimatusarnernut sanillussissagaanni 55%-iusoq); ilisimatusarnerillu qanoq amerlatigisut ilisimatusartunit nunatsinni najugalinnik akuutitsinani nunani tamalaaneersunit ingerlanneqartarnersut.

Disciplininit akornanni oqimaaqatigiissinneqarnerini assigiinngissutsit aamma erseput, nunatsinni peqqissuseq pillugu ilisimatusarneq 22%-iuvoq, nunalli tamalaanit ilisimatusartut akornanni taamaallaat 12%-iusoq; uumassusilerinermik ilisimatusarneq nunatsinni 12%-iuvoq nunanilu tamalaanit ilisimatusartut akornanni 6%-iulluni; eqimattanilu marluusuni inuiaqatigiit pillugit ilisimatusarnerit 12%-t misaaniilluni.

Nunarput pillugu ilisimatusarnermi sammisat ilisimatusartunit nunatsinni najugalinnit ilisimatusartunillu nunatsinneersunik peqataatitaqanngitsunit tunngaviumik assigiinngillat.

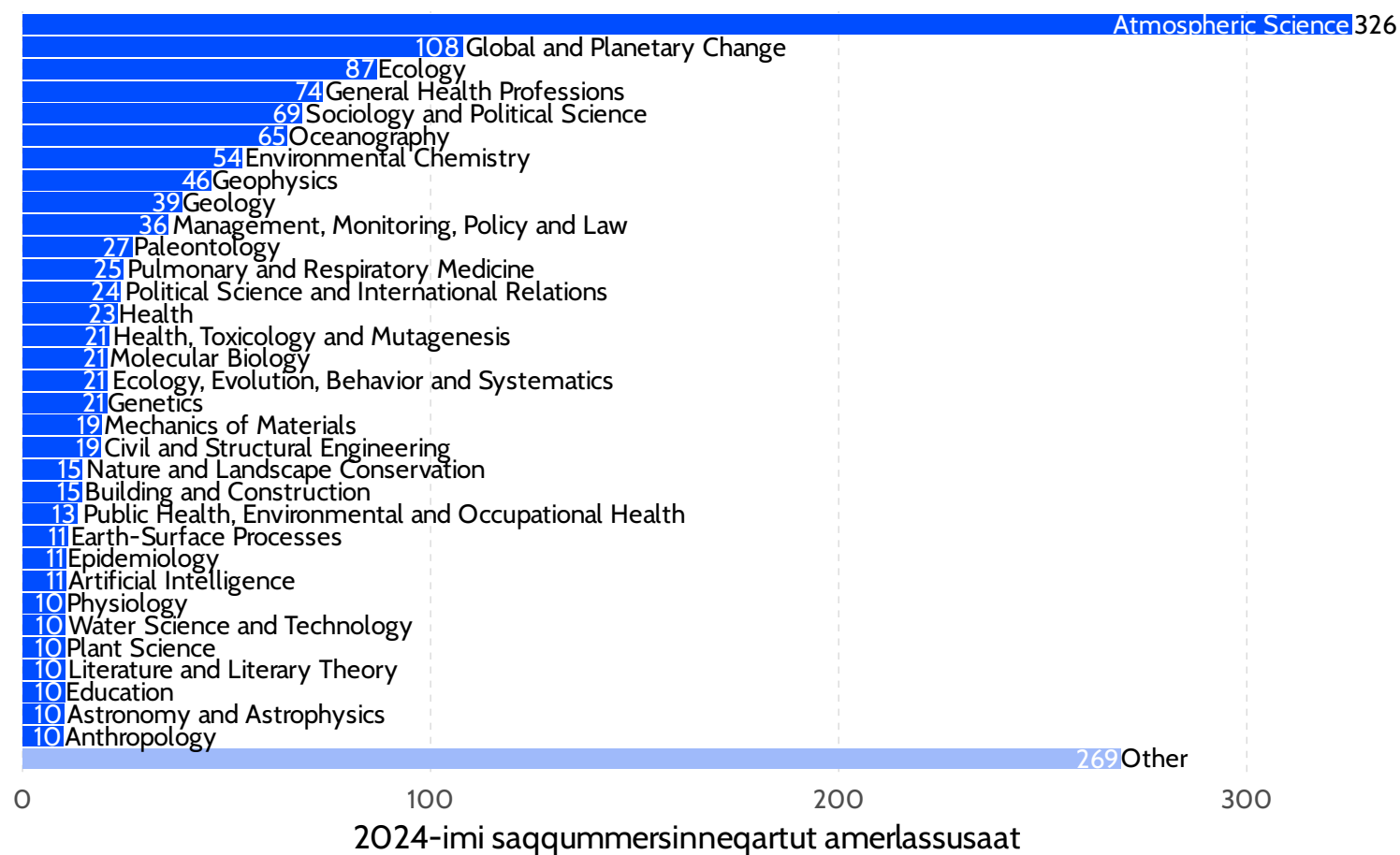
Piffissami pineqartumi nunarput pillugu saqqummersinneqartuni nunatsinnit aallaaveqartumik saqqummersitseqateqarlutik ilisimatusaatinik saqqummersitsisut 10,1%-iinnaapput.

Takussutissiaq 4. Disciplinini ineriartornerit, 2015-2024

Piffissap ingerlanerani disciplininit akornanni oqimaaqatigiinneri annertunerusumik allanngunngillat, ukioq aallaavigneqartoq kingulleq 2024-imi pinngortitamut ilisimatusarnerup appariaateqarujussuarnera eqqaassanngikkaanni.

Saqqummersitani kisitsit naatsorsoqqissaakkallu piffissap ingerlanerani nalinginnaasumik nikerartarput, ukiumilu ataatsimi appariaarsinnaasarneri nalinginnaasuulluni. Tamamaattorli 2024-imi appariarneq annertuvoq, naatsorsuutigisamit nalinginnaasumik nikerarnernut sanilliullugu. Allannguuteqarnermut tamatumunnga peqqutaasoq toqqaannartumik nassuiarneqarsinnaanngilaq, pissutsilli ilimanaateqarsinnaasut arlaqarput ataatsimut peqqutaasinnaasut: COVID-19-p kingunerisaanik 2022-2023-imi nunarsuaq tamakkerlugu ilisimatusarnermi suliaqarneq annertuseriarpoq, tamatuma kingorna 2024-imi appariarluni. Pinngortitamut ilisimatusarneq aamma inuiaqatigiit ilisimatusarfigineqarnerannut tunngasut toqqaannanngikkaluartumik sunniutaat 2023-imi qaffasinnerpaajuvoq. Paasissutissaasiviup

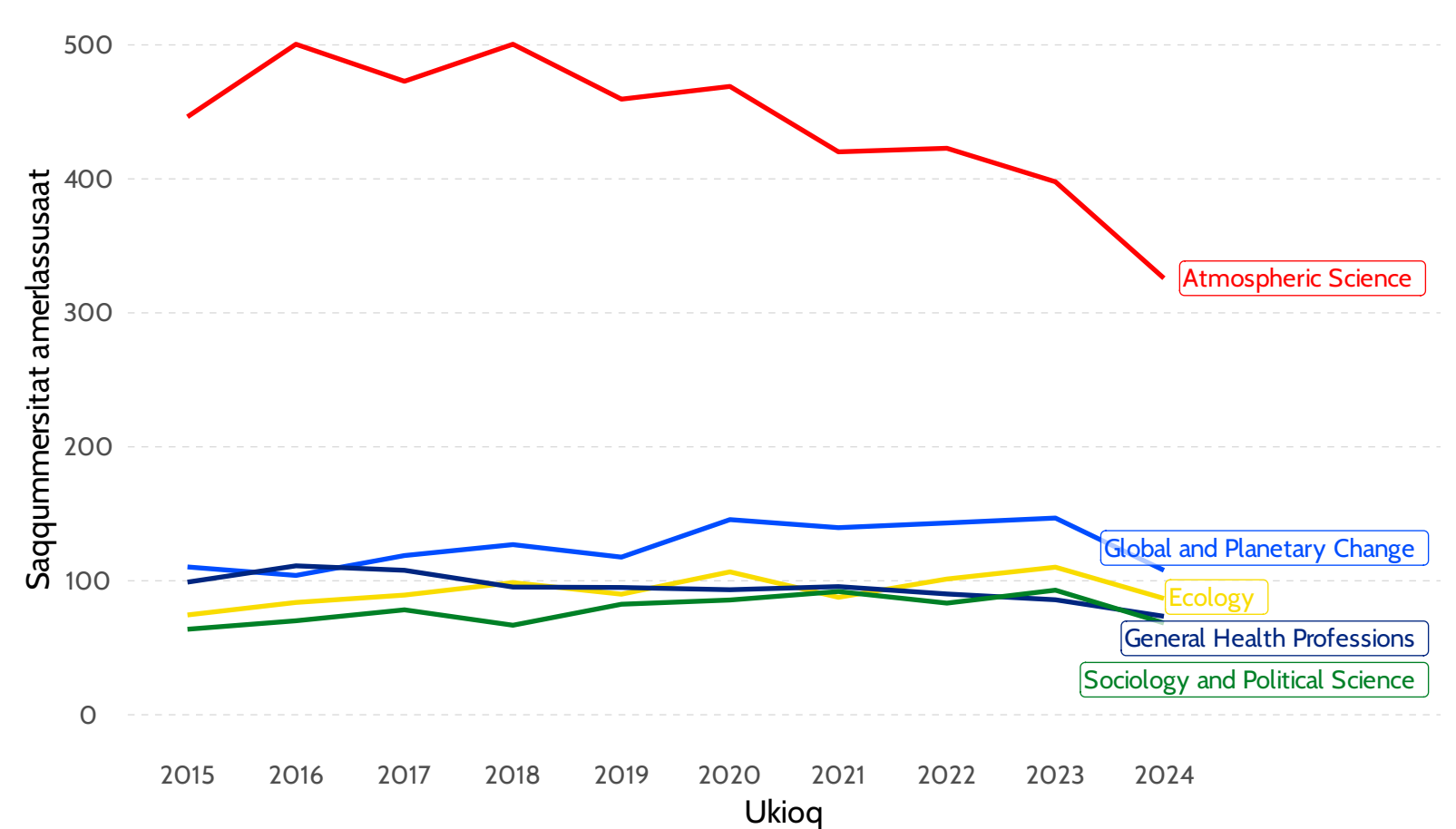
sunniutai takussutissiaq 2-mi oqaatigineqartoq uani ilimanarneruvoq (tulliuttunilu), immikkoortoqarfinnik agguanerit paasissutissaasivimmi akulerunneqartut kisimik apeqqutaanngimmata, qarasaasiakkut immikkoortitsikkat akulerunneqartut imminni kinguaattoornerusinnaanerit ilimanaateqarmat. Tamanna nalinginnaasumik pissarsiarineqarsinnaavoq pingaartumik 2024-imi ineriartornerup mianersortumik paasinarneqarnissaanut. Uumassusilerinermik ilisimatusarnermi aamma inuiaqatigiit peqqissusaannik ilisimatuussutsikkut paasisat annikilleriaateqanngimmata tamanna tamakkiisumik nassuiaataasimanissaa ilimananngilaq. Suleqatigiinneq pillugu immikkoortumi USA-mi ilisimatusarnik-kut saqqummersitat allannguuteqarnerisa appariarnermut matumunnga sunniuteqarsinnaanerit aamma eqqartorneqassaaq.

Takussutissiaq 5. Ilisimatuussutsikkut suliaqarfiit assigiinngitsut, 2024

Immikkoortiterineq OpenAleximut ilaasoq (immikkut atorparput “sub field”) ikiorsiullugu ilisimatuussutsikkut sammisani suliaassat agguataarnerini immikkuuallutut arlallit saqqum-merput. Saqqummersinneqartuni suliaqarfiit ikittut aallaaviupput. Silaannartamut ilisima-tusarneq ('atmospheric science'), nunarsu-armi- nunarsuullu allannguutaanik ilisimatusar-neq ('global and planetary change') aamma avatangiisilerinermi ('ecology') suliaqarfinnit saqqummersinneqartut ataatsimut 34%-iup-put. Sanillersuussissagaanni Danmarkimi ili-simatusarnerit 4%-ii suliaqarfinni taakkunani pingasuni nunarsuarmilu taamaallaat 2%-iul-lutik piffissami tassani saqqummersinneqarput.

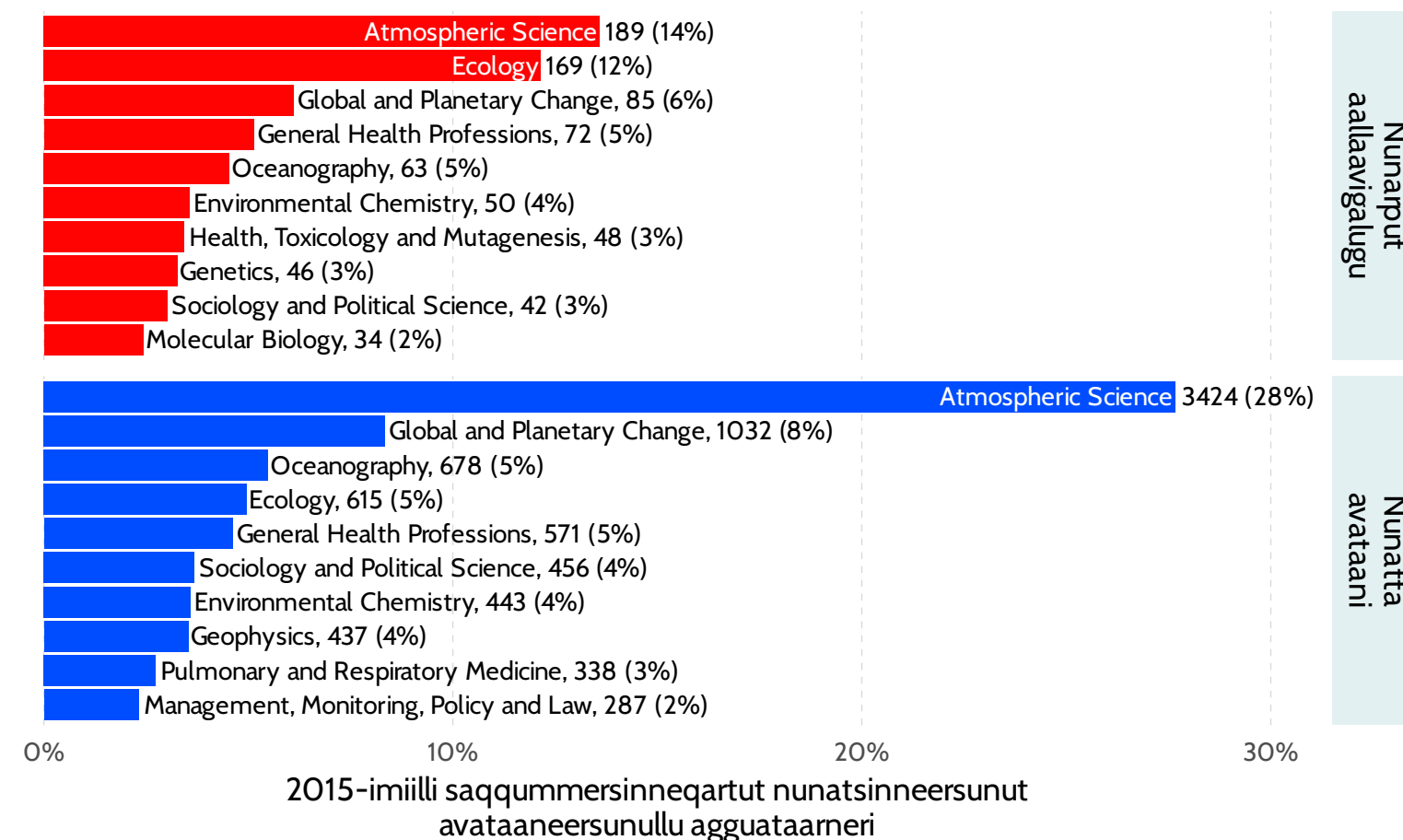
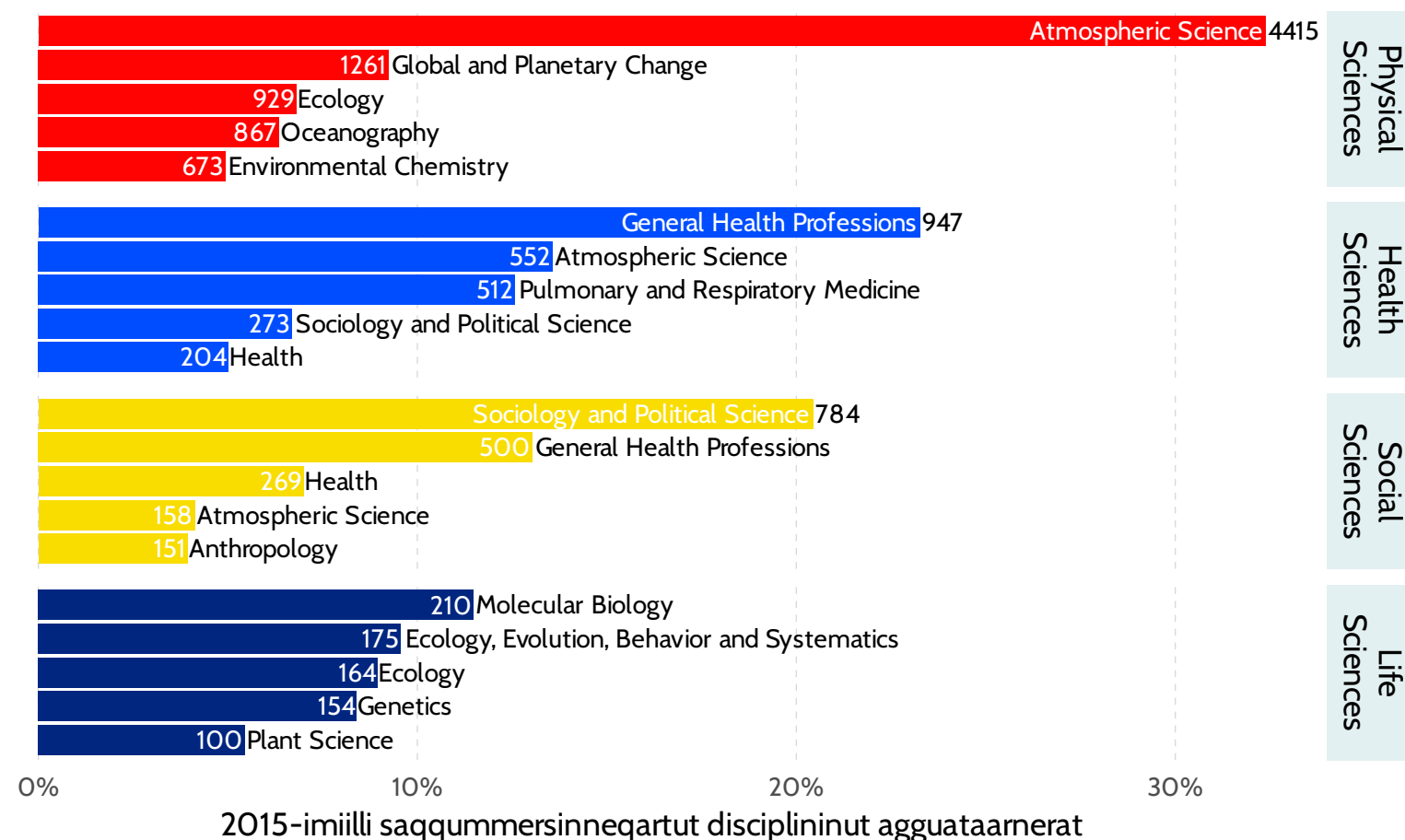
Suliaqarfinni ilisimatusarfigineqartuni aala-jangersimasuni erseqqilluinnartumik nunatta aamma nunatsinni pissutsit pingaaruteqarneri annertuumillu soqutigineqarnerinik tamanna takutitsivoq. Ilisimatusarfigalugit suliaqarfiit al-lat agguataarnerisa nunatsinni innuttaasunut qaninnerpaatut ilisimatusarnerup qanoq inger-lanneqarneranik aamma eqqumaffigineqarpal-laanginneranik takutitsivoq, (assersuutigalugu peqqissaanermik inuussutissarsiorneq ('health professions'), inooqatigiilerineq ('sociology') aamma peqqissuseq ('health')). Assersuutit taak-ku pingasut ilisimatuussutsikkut saqqummer-sitat tamaasa eqqarsaatigalugit 11%-iinnaavoq.

Takussutissiaq 6. Suliaqarfiit ineriartornerat, suliaqarfiit anginerpaat talli-mat, 2015-2024

Disciplinit ineriartornerannut assingusu-mik suliaqarfiit anginersaanni (taassumaannaap pinngortitamut ilisimatusarnerit affaat sinneq-qavai) appariaateqarneq erseqqittoq taku-neqarsinnaavoq. Taamaattoq susoqarneranik assilissap annikitsualuttortaasa pitsaanerumik paasissutissippaatigut; nunarsuarmi nunarsuul-lu allannguutaanik ilisimatusarnermi ('global and planetary change') ilisimatusarnerit 2024 tikillugu annertusiartuaarsimasut, nunarsuup si-laannartaalu pillugit ilisimatusarneq ('earth and atmospheric science') 2018-imiilli appariartuin-nartoq. Suliaqarfiit marluullutik 2024-imi an-nertuumik appariarput.

Takussutissiami takuneqarsinnaavoq, sam-misaqarfiit allat aalaakkaasorujussuusut. Taa-maattoq ukiut pingasut kingulliit (2022-2024) ukiunut pingasunut siullernut (2015-2017) sa-nillersuukkaanni nunarsuarmi nunarsuullu allannguutaanik ilisimatusarneq ('global and planetary change') agguaqatigiissillugu 19%-imik avatangiisilerineq ('ecology') 20%-imik aamma inooqatigiilerineq politikkilerinerlu ('so-ciology and political science') 15%-imik anner-tuseriarput. Peqqissaanermi nalinginnaasumik inuussutissarsiuutinut ilisimatusarneq ('General health professions') 22%-imik appariaateqar-toq, silaannartaq pillugu ilisimatusarneq ('at-mospheric science') 19%-imik appariaateqartu-mit annertunerulluni.

Takussutissiaq 7. Suliaqarfiit disciplininut inississorneri, 2015-2024

Disciplinit ilisimatusarnermi suliaqarfinnut immikkoortiterneqarnerini suliaqarfiit qanoq ilisimatusarfigineqarsimatiginerannik erseqqissumik assigiinngissuseqartut takuneqarsinnaavoq. Malugiuk kanaartami sanimukaartumi disciplinip pineqartup iluani suliaqarfiit saqqummersinneqartuni qanoq agguataarnerat takuneqarsinnaammat. Tassa silaannartaq pillugu ilisimatusarnerq ('atmospheric science') pinngortitamut ilisimatusarnermi saqqummersinneqartuni 32%-eralugu.

Suliaqarfiit imminnut qaleriittarnerat saqqummersinneqartut ilaat suliaqarfinnut ataa-siinnaanngitsumut inissinneqartarnerinik pis-suteqarpoq, assersuutigalugu suleriaatsit arla-risillugit imaluunniit sammisaq ataasiinnaatin-nagu saqqummersitsisoqarsimappat.

Ima isumaqarpoq 'Peqqinnissaq' pillugu saq-qummersitat pingaarnertut inuiaqatigiit pillugit ilisimatusarnermut tunngassuteqarsinnaapput, peqqisuserli pillugu ilisimatusarnermik aamma imaqarlutik.

Takussutissiaq 8. Suliaqarfiit akornanni assigiinngissutsit, 2015-2024

Minnerpaamik saqqummersitseqataasoq ataa-seq nunatsinni ilisimatusarnermik ingerlat-sivimmut attuumassuteqateqartillugu takus-sutissiaq 3 nangillugu takussutissiami 8-mi takutinneqarpoq avataaneersuinnarnik saq-qummersitsisoqartarneranut naleqqiullugu ilisimatuussutsikkut suliaqarfiit agguataar-neqarnerat. Ilisimatusarnermi saqqummersin-neqartartut nunatsinneersunik saqqum-mersitsisoqataannersoq saqqummersitsi-soqataannginnersorluunniit aallaavigalugit saqqummersinneqartartut suliaqarfinnut im-mikkoortinnerini assigiinngissutsit pillugit suku-miinerusumikpaasisaqarfigaarput, pingaartumik peqqinnissaq pillugu ilisimatusarnerq nunatsin-nit saqqummersinneqartunit pingaaruteqar-nerujussuulluni inissisimanerannut tun-ngatillugu. Pinngortitamut ilisimatusarnermi avatangiisilerineq ('ecology') nunatsinni aal-laveqarlutik ilisimatusartut annertunerungaar-tumik inissisimasut (12%)-it avataaneersuni (5%)-iusut pillugit aamma sukumiinerusumik paasisaqarfigaagut, silaannartaq pillugu ilisima-tusarnerq ('atmospheric science') nunatsinneer-

sunni annikinnerujussuarmik (14%-imik) avata-neersuni 28%-iusoq.

Nunatsinnit avataaniillu ilisimatusartut ilisima-tusarnermik soqutigisaat annertuumik immik-kooruteqarneri kisitsisit erseqqissumik takutip-paat.

Sammissat

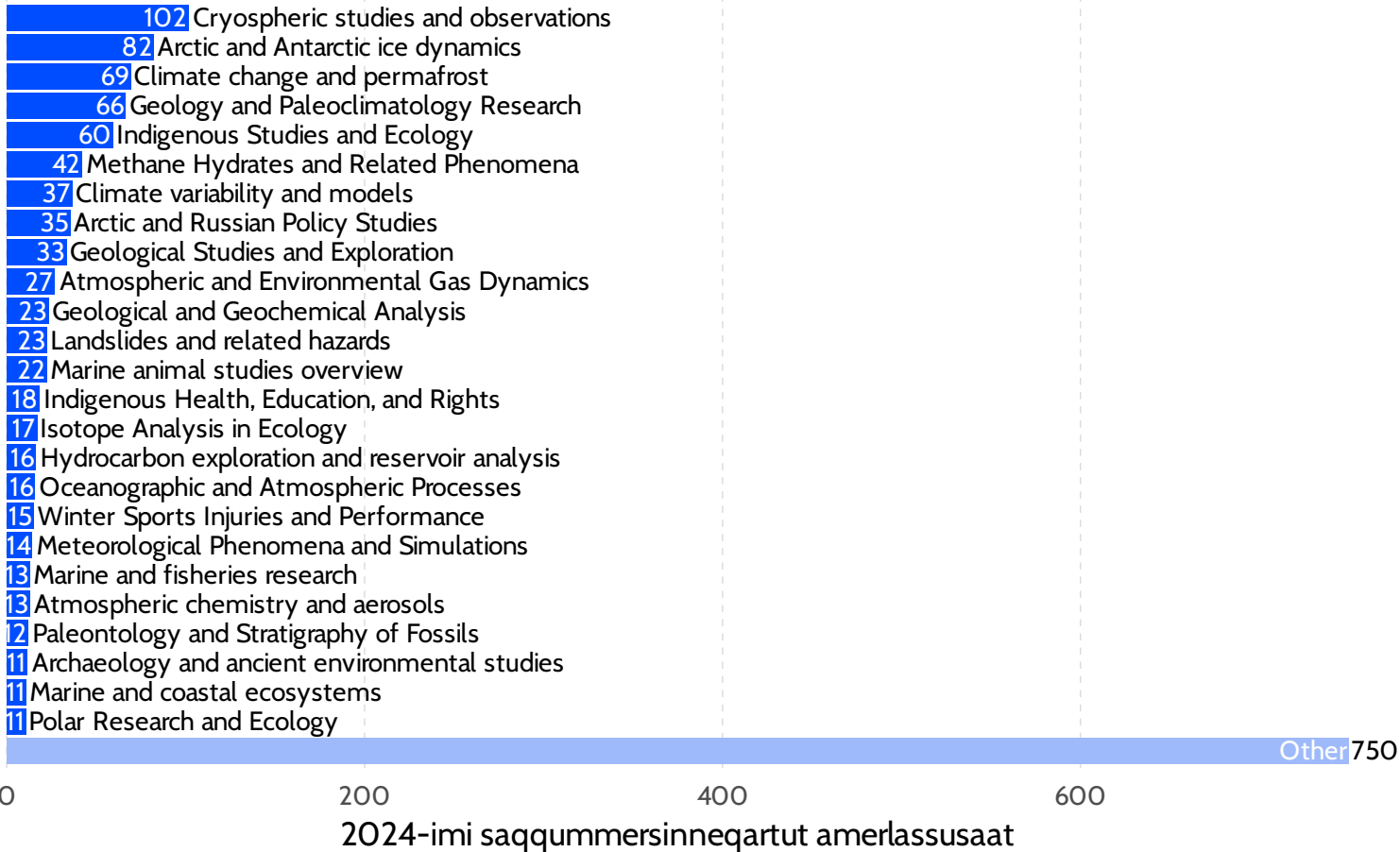
Sammissanik misissueqqissaarneq disciplini-
ninngaaniit suliaqarfinninngarniillu pisariune-
ruvoq. Ilisimatusarnermi saqqummersitaq
sammissanut assigiinngitsunut arlaqarsinnaa-
sunut tunngassuteqarsinnaavoq, pingaarnertul-
lu sammineqartoq taaguut pingaarneq, oqaatsit
pingaarnertit imaluunniit eqikkaanerit aallaavi-
galugit tamatigut paaseriaannaaneq ajorluni.

Nalunaarusiami matumani sammineqartut taa-
guutaat atorneqarput, OpenAlex-ip algorit-
miskimit (naatsorsuineq malillugu periaaseq)
saqqummersinneqartunut agguaannikuusai.
Tamatumunnga tunngaviunerpaavoq piler-
sitseqqissinnaanermik periarfissaq, tassa uu-
minnga atuartup periaaseq taanna atorlugu mi-
sissueqqissaanermik maani atorneqartumik
pilertseqqissinnaanernik periarfissaata qu-
lakkeernissaa. Periuuserineqartoq atussaasu-
voq, pingaartumik allaaserisat ataasiakkaat
eqqarsaatigalugit, sammineqartullu eqimat-
tat akimorlugit saqqummersinneqartut katite-
raanni ilusaata nunarput pillugu ilisimatusarnerit
sammiaviat qimerloornissaanut periarfissiivoq.

Misissuqqissaakkatsinni saqqummersi-
tat tamarmik immikkut ataasiinnaanngitsu-
mik sammissaqarsinnaasarput, saqqummersi-
tallu tamarmik sumik sammissaqarfiunersut
nalunaarsoqqassanatik. Tamanna imatut paa-

sisassaavoq saqqummersitat ilaanni sammi-
neqartut eqqarsaatigalugit suna sammineqarsi-
manersoq ilisimaneqanngitsoq. 2024-mi 2%
ataallugu sammissaq pillugu ikinnerpaamik suu-
neranik ataatsimik nalunaarsoqqasortaqa-
ngillat.

Naak sammissaq pillugu taaguuteqartitsineq
suliaqarfinnit disciplininillu immikkuullarin-
nerugaluartoq immikkoortiterneri sulii malun-
naatilimmik assigiinngiiaarput. Assersuutiga-
lugu taaguummi 'Issittoq Ruslandilu pillugit
politikimmik ilisimatusarneq' ('Arctic and Rus-
sian Policy Studies') Rusland immikkut sam-
mineqanngilaq, aammalu nunarput pillugu
saqqummersitani sammissaq pillugu taaguuser-
suinermi kallarneqartariaqarani.

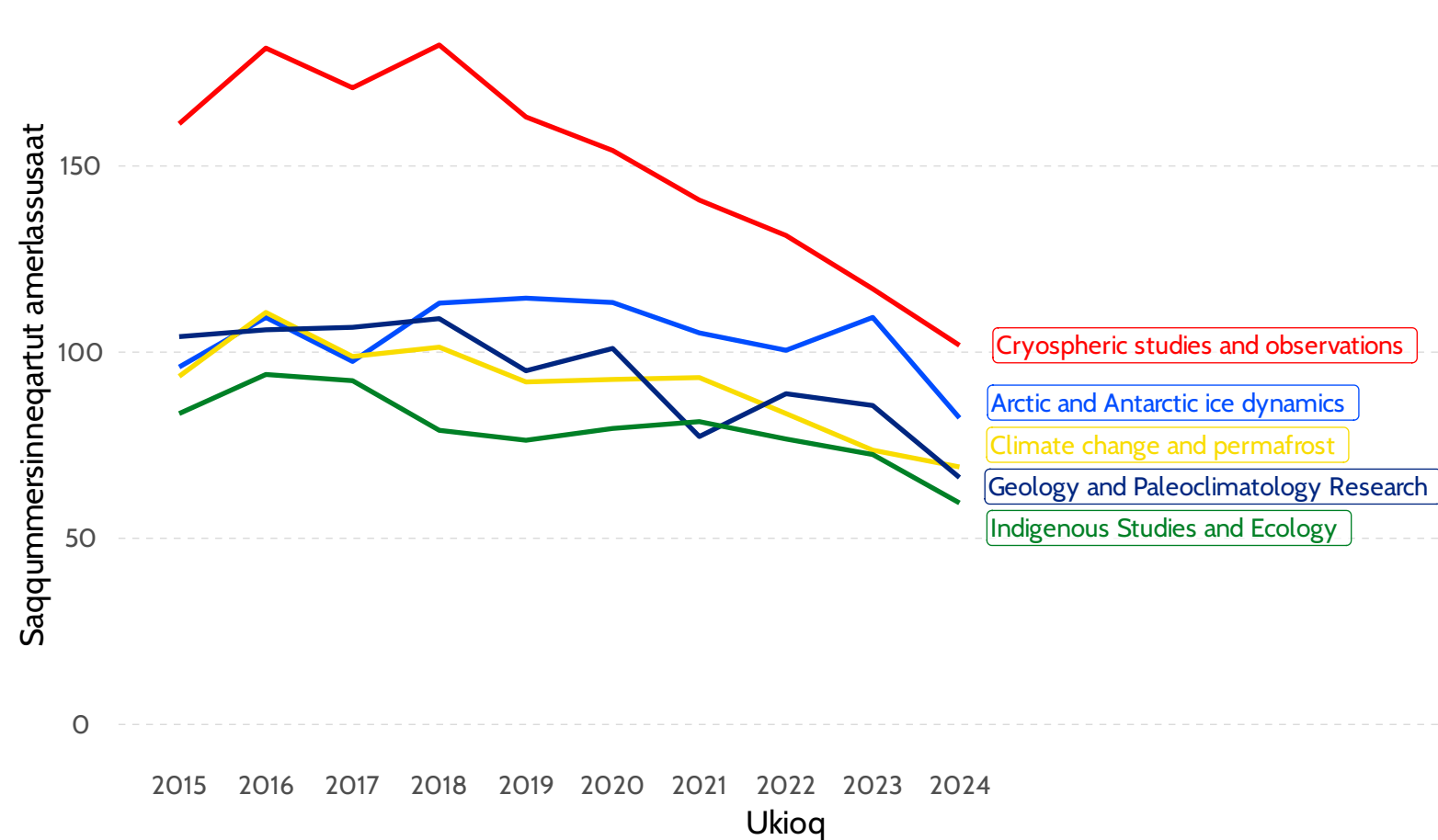
Takussutissiaq 9. Sammissat, 2024

Sammineqartut agguarnerisa 2024-mi erseq-
qinnerulersippaat ilisimatusarfigineqartut
nalinginnaanerpaat nunatta sersersuanut at-
tuumassuteqartut, assersuutigalugu silaannaap
allanngoriartornera aamma/imaluunniit ser-
minik qillerilluni qallukkat.

Assilissap sukumiisup erseqqissisippaa sam-
misat nalinginnaanerpaat qassit nunatta ava-
tangiisaanut, nunataanut, imartaanut imaluun-
niit sikumut sammitinneqartut. Innuttaasut
katitigaanerannut tunngatillugu ilisimasanik mi-
sissuineq imaluunniit nunatsinni inuunermut
tunngasut, soorlu aalisarnerup ilisimatusarfi-
gineqarnera, nunap inoqqaavinik ilisimatusar-
neq ('indigenous studies'), nunap inoqqaavisa
peqqissusaat ('indigenous health') imaluunniit
ukiuunerani timersorluni ajoqusernerit (asser-
suutigalugu sisorarluni ajoqusernerit), asser-
suutigalugit annikinnerupput.

Sukaasaq 'Allat' ('Other') amerlasoorujussuarnik
sammissaqarfiusoq, qulinik ikinnerusunilluunniit
saqqummersitanik imaqartoq – assigiinngitsut

820-it – taakkunannga amerlanersaat ataasi-
innarmik marluinnarnilluunniit saqqummersi-
taqartut. Maana takutissallugit periarfissaqa-
ngilaq naleqquppallaaranilu.

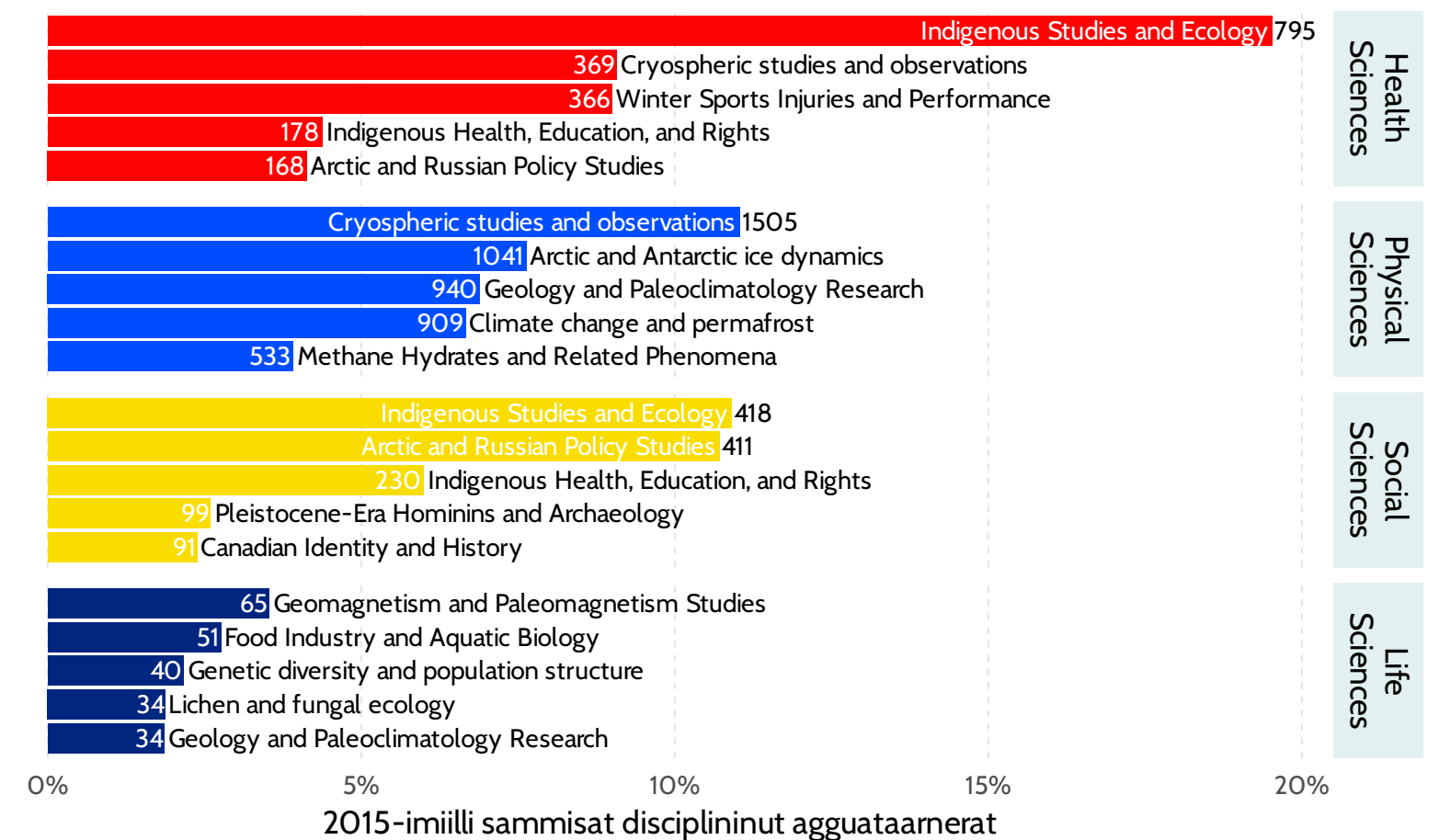

Takussutissiaq 10. Sammineqartut ineriartornerat, 2015-2024

Sammineqartut allannngoriartornerisa upper-narsarpaat, pineqartuni siusinnerusukkut allannngoriartortoqarsimanerata ilimatsaassissutigisaa - sermersuarmut atatillugu ilisimatuus-sutsikkut misissuinerit ukiuni siullerni pingasuniit ukiunut kingullernut pingasunut appariarujussuarsimasut 24%-ip ujarassiorneq aamma palæoklimatologi ('geology and paleoclimatology') aamma 32%-ip kryosfærip ilisimatusarfiginera (nunarsuarmi sumiiffiit sermimik apummillu qallikkat 'cryospheric studies') akornanni appariaateqarlutik.

Takussutissiami takuneqarsinnaapput suliaqarfiit anginerit tallimat, suliaqarfinnik allanik ilanngussigaluaaraanni takussutissiap paasineqar-nissaa ajornakusuussammat.

Paasissutissat ataatsimoortut qiviarutsigit saqqummersitanik qaffariaateqarfiunerpaat takussavagut, sammineqartut anginerit 20-it silap pissusiata allannngoriartorneranik qarasaa-siakkut piusuusaartsinermi ('climate change models'), 43%-imik qaffariaateqartoq, Issittoq Ruslandilu pillugit politikimik ilisimatusarneq ('Arctic and Russian policy studies') (13%-imik qaffariaateqartoq) aamma imaani uumassusilerinermi 122%-imik aamma 41%-imik sammineqartuni assigiinngitsuni marlunni qaffariaate-qartut takuneqarsinnaapput. Sammineqartut taakku marluk kisitsitigut annikitsuararsuupput, taamaattumik allannguutit mianersortumik nassuiarneqartariaqarput.

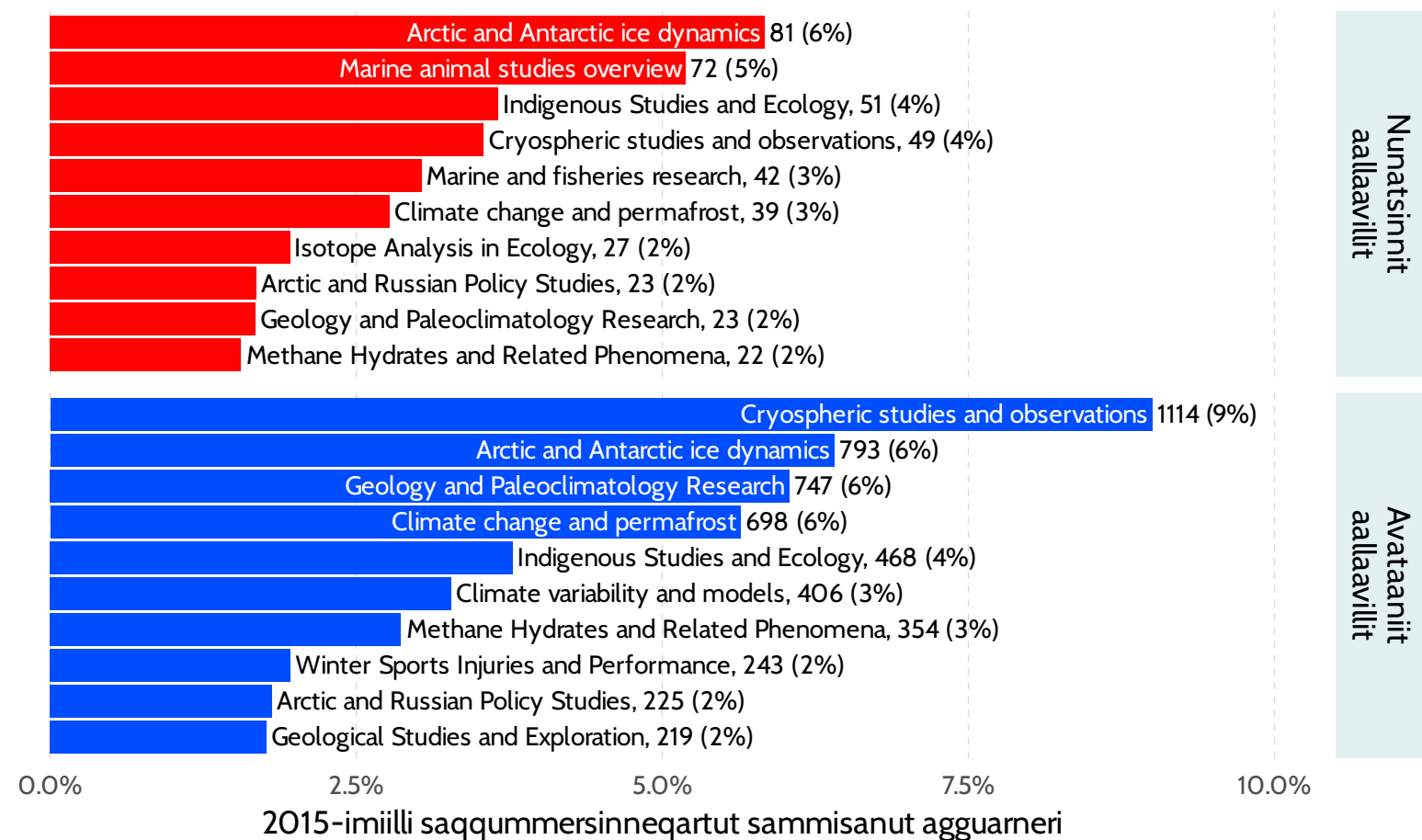
Takussutissiaq 11. Sammisat disciplininut inississorneri, 2015-2024

Sammisat disciplininut agguataarneqarnerini amerlassusaat takussutissiami takutinneqar-poq. Disciplinit iluini sammisat attuumassute-qartut saqqummersinneqartut kanaartap sani-mukaartup takutippaa.

Sammineqartuni peqqissuseq pillugu ilisima-tusarnerup iluani saqqummersinneqartut at-tuumassuteqartut amerlanersaat tassaapput 'Nunap inoqqaavinik aamma avatangiisinik ili-simatusarneq' ('indigenous studies and eco-logy'), saqqummersinneqartut 42%-ii sam-misamut tamatumunnga attuumassuteqartut. Sammineqartuni pinngortitamut ilisimatusar-nerit amerlanerpaallutik 'Nunarsuarmi sumiiffiit sermimik apummillu qallikkat aamma alaatsi-naannermi' ('cryospheric studies and observa-tion') saqqummersinneqarlutik attuumassute-qartut 31%-iupput.

Inuiaqatigiit pillugit ilisimatusarnermi sammi-sani marluusuni saqqummersinneqartuni 'Nu-nap inoqqaavinik aamma avatangiisilerinermi ilisimatusarneq' ('indigenous studies and eco-

logy') 33%-imik aamma 'Issittoq Ruslandi-lu pillugit politikimik ilisimatusarneq' ('Arctic and Russian policy studies') 33%-imik anner-tussuseqarput. Uumassusilerinermik ilisima-tusarnerup iluani sammineqartut geomag-netismemik aamma palæomagnetismemik ilisimatusarnermi ('geomagnetism and paleo-magnetism studies') saqqummersinneqartut amerlanersaapput.

Takussutissiaq. 12. Sammineqartut assigiinngissusaat, 2015-2024

Saqqummersitani nunatsinnik nunanillu allanik aallaaveqarneq agguataarsimanerat takussutissiami takutinneqarpoq. Takussutissiami kanaartap sanimukaartup takutippaa taakku akomanni 2015-imiilli saqqummersinneqartut suut sammisarisaneraat.

Takussutissiami uani takuneqarsinnaavoq sammisat ilaat attuumassuteqartunut akuuneri anner-tunerusut atuakkioqataasut akomanni nunatsinniit aallaaveqarlutik saqqummersitseqataagaangata nunatsinneersunitsaqqummersitseqataaffigineqanngitsunut sanilliullugit. Saqqummersinneqartuni 17%-ii ikinnerpaamik saqqummersitseqataasoq ataaseq nunatsinniit aallaaveqartaq immami uumassusillit ilisimatuussutsikkut allaaserineqartunut attuumassuteqarpoq (sammisanik amerlanerusunik ataatsimoorsitsivugut). Aamma Imartat aalisarnerlu pillugit ilisimatusarneq ('Marine and fisheries research') ilisimatusartunut nunatsinniit aallaaveqartunut pingaaruteqarnerupput, saqqummersitaasalu 10%-eralugit.

Sammineqartut ilaat saqqummersitanut naleqqiullugit annertunerupput nunatsinniit aallaaveqarlutik atuakkioqataasortaqaanngitsut. Sammisaaq Kryos-

sfærip ilisimatusarfigineqarnera aamma alaatsinaaffigineqarnera ('cryospheric studies and observations') sammisaavoq nunatsinniit aallaaveqaratik atuakkioqataasunit amerlanerpaanik saqqummersitsiviunikuusoq, 2015-imiilli saqqummersitanit 21%-iullutik. Saqqummersinneqartut 11%-iini ikinnerpaamik ataaseq nunatsinniit aallaaveqarluni sammisaq pillugu atuakkioqataavoq. Geologi aamma palæoklimatologi pillugit ilisimatusarnermut ('Geology and paleoclimatology research') attuumassuteqarlutik atuakkioqataasut 14%-iupput, 5%-iilu sammisat ilaanni ikinnerpaamik nunatsinnut aallaaveqartumik ataatsimik saqqummersitseqataasortaqaarput. Issitumi Qalasarsuaq Kujallermilu sermit sikullu nikeriartamerat pillugit ilisimatusarneq (Arctic and Antarctic ice dynamics') eqimattani marlunni qaffasissumik inissisimavoq, 2015-imiilli saqqummersitat nunatsinniit aallaaveqarlutik saqqummersitseqataasut 19%-erimmatigit, nunatsinniit aallaaveqaratik allaaserinneqataasut 15%-erigaat. Nunap inoqqaavini ilisimatusarneq avatangiisilerinerlu ('Indigenous studies and ecology') kisiartaavoq Pinngortitamut ilisimatusarnerup avataani eqimattani marluusuni qaffasissumik inissisimasooq.

Inerniliinerup ilaa:

Sammineqartut, suliaqarfiit disciplinillu

Nunatsinninneersut avataaneersullu ilisimatusartut akornanni, sammisatigit, suliaqarfitsigut disciplinitigullu ukkatarinninnermi soqutigisat akerliinneri misissueqqissaarnerup takutippaa. Nunatta avatangiisii aamma silap pissusii pillugit akuttunngitsumik ilisimatusarfigineqartarpoq, ilisimatusartut nunatsinnit aallaaveqartut peqqinnissaq, kulturi, inooqatigiinnikkut sumiiffinni-lu uumasooqassutsikkut ilisimatusarnerit sam-minerullugit.

Suliaqarfiit sammineqartullu agguataarneqarneri assersuussassaqarani paasiuminaasinnaapput. Nunatsinni ilisimatusarnermi suleqatigisaq qaninnerpaatut erseqqissoq tassaavoq Danmark, nunatsinni ilisimatusarnermi sammisat agguataarnerinik erseqqissitsisinnaasoq. Soorlu kapitalini taakkunani ersertoq, nunarput pillugu ilisimatusarneq danskit nunarsuarmilu ilisimatusartut aaqquissuusaanikkut assigiinngissuseqarput. 2024-imi pinngortitap ilisimatusarfigineqarnera pillugu nunatsinnut tunngasunik saqqummersinneqartut 2/3-ulluni (64%)-iuvoq, peqqissutsimulli ilisimatusarnerit aamma inuunerup ilisimatusarfigineqarnera katillutik 20%-it missaaniittut. Danmarkimi killormungajak isikkoqarpoq, peqqinnissaq pillugu ilisimatusarneq nallerneqarani disciplinini annersaammat.

Pinngortitamut ilisimatusarneq ilisimatusarfigineqarnerpaaffii suliaqarfinni aalangersimasuni ikittuni ingerlanneqartarput. Silaannartaq pillugu ilisimatusarneq ('Atmospheric science'), nunarsuarmi nunarsuullu allannguutaanik ilisimatusarneq ('global and planetary change') aamma avatangiisilerineq ('ecology') 2015-imiilli nunarput pillugu saqqummersinneqartartut katillugit pingajorarterutaasa missaraat, danskit imaluunniit nunarsuarmi saqqummersitanut proentialuinnaanguit sanilliullugit. Nunatta silaannaata, avatangiisaasa aamma kryosfærep ilisimatusarnermut pingaaruteqarneri erseqqissarneqarput.

Matumani akerlianik peqqinnissaq pillugu ilisimatusarnerit inuiaqatigiillu ilisimatusarfigineqarnerat annikingaatsiarpoq. Suliaqarfiit

ulluinnatsinnut, soorlu peqqissuseq pillugu ilisimatusarneq, kulturi aamma innuttaasut katitigaanerat, saqqummersitat annertussusiannut naleqqiullugu annikitsuararsuuvooq, 10%-ip missaaniikkami. Agguataarinerit ataatsimut takutippaat, nunarput pillugu avatangiisinut aamma pinngortitaq pillugu ilisimatuussutsikkut sulineq annertuumik kipungalertartoq, ilisimatusarneq nunatsinneersunik peqataaffigineqanngikkaangat isumaginninnikkut peqqinnissamullu attuumassuteqartut apeqqutit eqqumaffigineqarnerat annikitsunnguusarluni.

Piffissap ingerlanerani disciplinit oqimaaqatigiinnerataalaakkaavoq, suliaqarfiillieqqarsaatigalugit annertuumik nikittoqarsimalluni. 2015-miit 2017-imut aamma 2022-miit 2024-imut Nunarsuarmi nunarsuullu allannguutaanik ilisimatusarneq ('global and planetary change') aamma Avatangiisilerineri ('ecology') saqqummersitsinerit qaffariarsimapput (20%-it missaanni siuariaateqarluni), akerlianik peqqissaarnermi nalinginnaasumik inuussutissarsiutit ('general health professions') aamma Silaannartaq pillugu ilisimatusarneq ('atmospheric science') 20%-it missaanni appariaateqartoq. Appariaateqarnerpaaq tassaavoq Kryosfærip ilisimatusarfigineqarnera ('cryospheric studies') aamma sersersuarmut ('ice-sheet') ilisimatusarnerit attuumassuteqartut, sisamararterutaasa missaaniit pingajorarterutaanut appariaateqartoq.

"Nunarput pillugu" aamma "Nunatsinnit" ilisimatusarnerup akornanni aaqquissuussaasumik immikkooruteqarput. Saqqummersitat ikinnerpaamik kalaallimik ataatsimik saqqummersitseqataasulik Avatangiisilerineri ('ecology'), uumasunik imarmiunik aalisarnermillu ilisimatusarneri aamma Nunap inoqqaavini ilisimatusarnermi ('indigenous studies') pingartitsinerusarput, akerlianik ilisimatusarneq nunat assigiinngitsuneersut kalaallinik peqateqanngitsut Sersersuup nikeriartarneranik ilisimatusarneq ('ice sheet dynamics'), krypsfærimut alaatsinaanneq ('cryosphere monitoring') aamma palæoklimatologi ('paleoclimatology') sam-minerusarpaat.

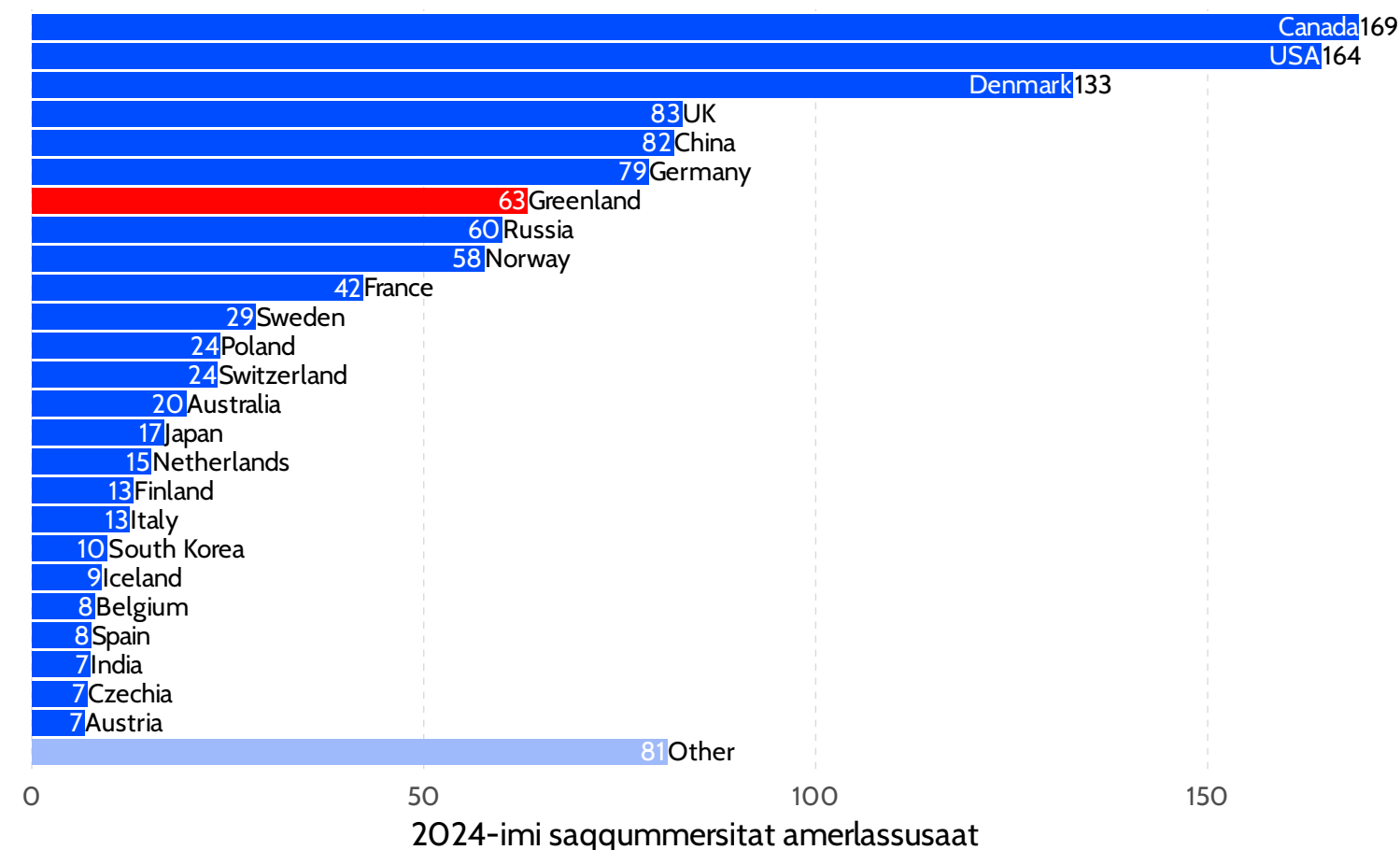
Suleqatigiinneq

Nunarput pillugu ilisimatusarnikkut ilisimasat qaqutigut kisimiilluni pilersinneqartarput. Saqqummersinneqartut amerlanersaat nalunaarusiami matumani misissoqqissaarneqarimasut, ilisimatusartut, ilisimatusarnermik ingerlatsiviit nunalu suleqatigiinnerisa inerneaat.

Suleqatigiinneq pingaaruteqarpoq, kikkut paasissutissanik ilisimatusarfigineqartullu pillugit pissarsisinnaanerisa, apeqqutit suut pingaarutittut inissinneqarnerinik, inernerit qanoq paasineqassanersut ingerlateqqinneqassanersullu ilusilersorneqartussaammata. Taamaattumik saqqummersitseqataasutut attuumassuteqarneq, ilisimatusarnermi piginnaasanik, sunniuteqarnissamut arlaannullu attuumassuteqarnissaq pillugu apeqqutitut paasisimasaqarnissaq pingaaruteqarpoq: paasisimasaqarluarnerup sumi inissisimaneranik, ilisimatusarnermi oqaluuserisassat kiap aalajangertarnerai aammalu nunatsinni ilisimatusarnermik ingerlatsiviit nunarsuarmioqatigiinni attaveqaatitigut qanoq akuutiginersut takutitsisuuvoq.

Kapitalimi matumani saqqummersitseqataa-nerit aqqutigalugit suleqatigiinneq misissorparput. Saqqummersitseqatigiinneq ilisimatusarnermi suleqatigiinnermut takussutissatut isigaarput aammalu arlalitsigut misissoqqissartarlugu: saqqummersitsisut ataasiakkaat, ilisimatusarnermik ingerlatsiviit nunallu akornanni, aammalu suleqatigiit kalaallit kalaaliunngitsullu akornanni.

Misissueqqissaarneq tamanna immikkut pingaaruteqarpoq kalaallit peqataaffiginngisaanni saqqummersitani ilisimatusarfigineqartut asigiinngissusaat eqqarsaatigalugit, tamanna kapitalini siuliini takuneqarsinnaavoq.

Takussutissiaq 13. Nunat sorliit ilisimatusarnerat, 2024

Takussutissiami 13-imi takuneqarsinnaavoq nunat ataasiakkaat 2024-mi saqqummersitseqataaffigisimasaat qanoq amerlatiginersut. Tassa imaappoq saqqummersitsineq ilisimatusar- tumik Canadameersunik, Danmarkimeersunik nunatsinneersunillu saqqummersinneqarsi- mappat nunat pineqartut tamarmik immikkut 1/3-itut naatsorsorneqarluni.

Canada, USA Danmarkilu nunatsinni nunarpullu pillugu ilisimatusarnermut naalagaaffinnit alla- nut sanilliullutik erseqqissumik ilisimatusarner- mik ingerlatsinerpaapput, nunat pineqartut ilisi- matusarnerat ataatsimut isigalugu nunatsinnut qanoq attuumassuteqartiginera nunamiit nu- namut allanngorartorujussuuvoq.

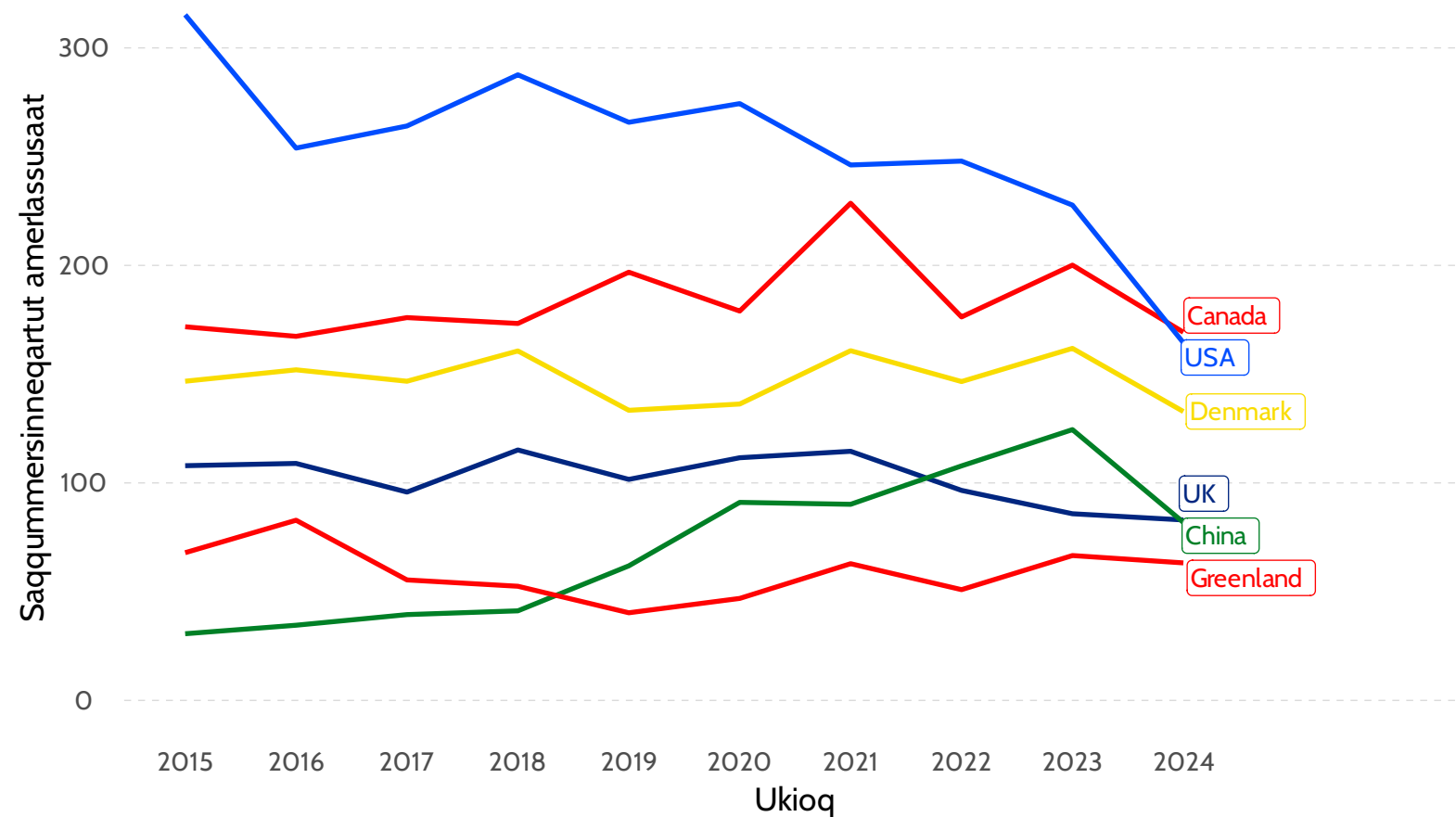
Akerlianik saqqummersinneqartut ataasiak- kaarlugit kisikkutsigit nunallu tamarmik immik- kut ilisimatusarnikkut saqqummersitaannut sanilliugit assiliaq erseqqinnerulissaaq:

Nunarput nammineq eqqaassanngikkaan- ni nunat amerlanngitsut saqqummersitaa-

sa 1/1.000-ii sinnerlugit nunatsinnut tunngas- suteqarput. Tassa:

- Island (2.1%)
- Danmark (1.0%)
- Norge (0.7%)
- Canada (0.3%)
- Finland (0.2%)
- Sverige (0.2%)
- Schweiz (0.2%)

Tamanna 2024-miit saqqummersitsinernut sanilliunneqarsinnaasunit aallaaveqarpoq, nu- nanut takussutissiami 13-imiittunut attuumas- suteqartut.

Takussutissiaq 14. Nunat allat nunatsinni ilisimatusarnerisa ineriartornera, 2015-2024

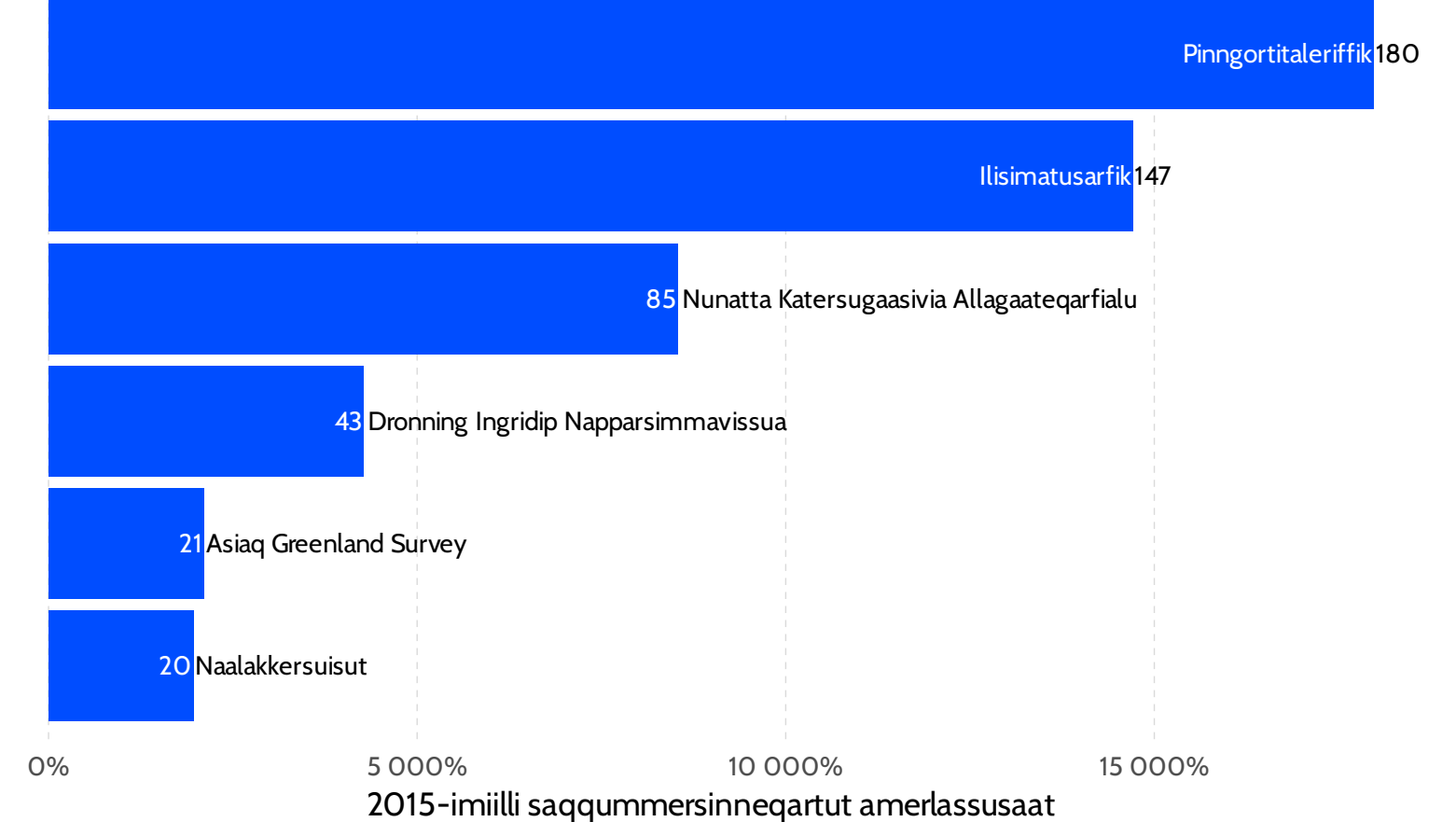
Takussutissiaq 14-imi takutinneqarpoq saqqummersitat amerlassusaasa ineriartornerat, nunat saqqummersitsinerpaat tallimat aamma nunatta 2015-imiit 2024-mut peqataaffigisimasa, kanaartami napparissumi takuneqarsinnaavoq saqqummersitat amerlassusaat.

Misissueqqissaarnermi takussutissat nalinginnaasut, nunat ataasiakkaat saqqummersitaasa amerlassusaat annikitsumik allanngorartartoq takutippaa. Canadap 2015-imiit 2024-mut 6%-imik qaffariaateqalaartoq, Danmarkimilu 1%-imik appariaateqartoq takuneqarsinnaavoq. Tuluit Nunaat piffissap ingerlanerani 15%-imik appariaateqartoq, nunarpullu 12%-imik appariaateqarluni.

Kinap USA-llu saqqummersitsinermi peqataaffigisaasa ineriartornerat nunat sinnerinut sannilliullugu allaanerusumik ingerlasoqarneranik takutitsivoq. Saqqummersitat Kinamit peqataaffigineqartut 2015-imiit 2024-mut 200%-imik amerleriarput. USA-p saqqummersitse-qataaffigisai 2015-imiit 2024-mut 23%-imik

ikileriarsimapput. Naak nunat allat aamma annikilliarternermik misigisaqaraluartut, tamanna malunnartumik annikilliarneruvoq, tassami USA 2015-imi amerlanerpaanik saqqummersitse-qataasimammat, 2024-mili Canadamit qaangerneqarsimalluni.

USA naalagaaffittut saqqummersitsinerpaajugaluartoq takussutissiani 19-20-imi appariarneq tamanna sukumiinerusumik misissussavarput.

Takussutissiaq 15. Nunatsinni ilisimatusarnermik ingerlatsiviit, 2015-2024

Takussutissiaq 15-imi takuneqarsinnaavoq saqqummersinneqartut saqqummersitsisuisa ilisimatusarnermik ingerlatsiviit attuumasuseqarfigisaasa agguataarneqarnerat. Open-Aleximi assigiissakkamik ingerlanneqarneratut ilisimatusarnermik ingerlatsiviit saqqummersitaasa amerlassusaat kanaartami sanimoortumi takuneqarsinnaavoq.

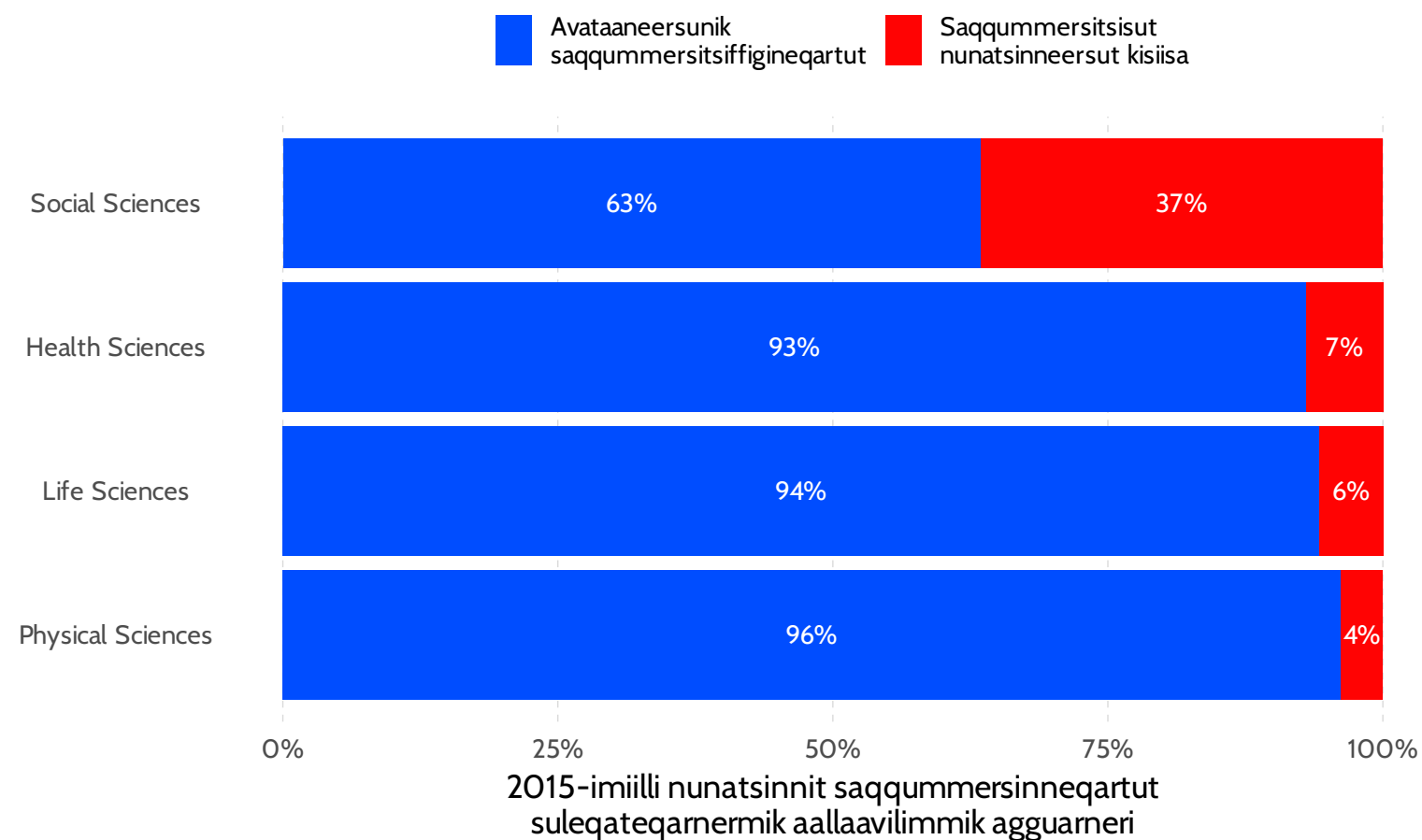
Takussutissiami nunatsinni ilisimatusarnermik ingerlatsiviit pineqarput taamaalillunilu ilisimatusartut ingerlatsivinni adressiminni nunarput erseqqissumik oqaatigisaat inissisimaffigalugu takutinneqarluni.

Takussutissiami takuneqarsinnaavoq ilisimatusarnermik ingerlatsiviit annerpaat saqqummersittagaat uuttuusiullugit naatsorsorneqartut tassaasut Pinngortitaleriffik 2015-imiilli 180-inik saqqummersitaqartoq aamma Ilisimatusarfik 2015-imiilli 147-inik saqqummersitaqartoq. Nunatta Katersugaasivia Allagaateqarfialu 85-inik saqqummersitsisunik ingerlatsivimmut attuumassuteqarlutik saqqummersitsisarput,

taamaasilluni saqqummersinneqartartut amerlassusaat eqqarsaatigalugu annerpaat pingajuattut inissisimalluni.

Dronning Ingridip Napparsimavissua 43-nik saqqummersitaqarpoq, Asiaq Greenland Survey 21-nik, Namminersorlutik Oqartussat 20-nik saqqummersitaqartut.

Malugiuk, nalunaarusiaq tamakkerlugu atugasiani OpenAlex-imi nalunaarsorneqarsimasut misissuinermit allaaserineqartut kisiisa ilannguttaratsigit. Ilisimatusarnermik ingerlatsiviit ilisimasaqarnerisa tamakkiinerusumik aammalu sukumiinerusumik takussutissiortoqarsinnaatippaat, uanili pingaarnertut aammalu ataatsimut isiginnilluta neqerooruteqarpugut.

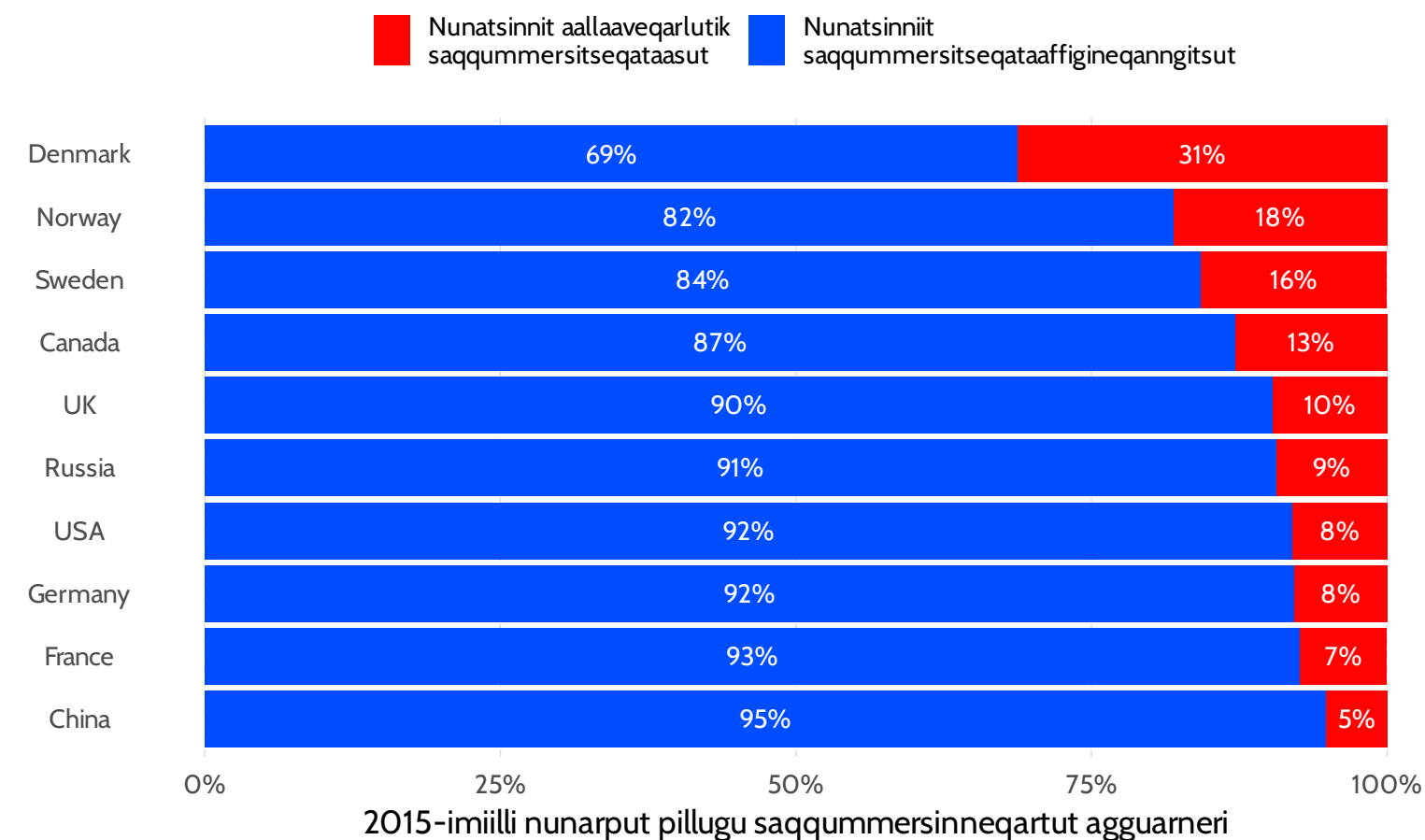

Takussutissiaq 16. Nunatsinneersut disciplinini ataasiakkaani suleqateqarneri, 2015-2024

Takussutissiami 16-imi saqqummersinneqartut 2015-imiit ikinnerpaamik ataatsimik nunatsinniit aallaaveqarluni saqqummersitseqataaffigineqartut kisimik takutinneqarput, tungujortumi nunat tamalaat akornanni saqqummersitseqataasut amerlassusaat takutinneqarluni, aappaluttumilu nunatsinneersuinnaat takutinneqarluni.

Tassani inuiaqatigiit pillugit ilisimatusarneq annerpaamik nunatsinniit aallaaveqarluni atuakioqataaffigineqarpoq, inuiaqatigiit pillugit ilisimatusarnermi saqqummersinneqartut 37%-ii nunatsinniit aallaaveqarlutik saqqummersitseqataaffigineqarmata, 63%-iilu nunat tamalaat akornanni saqqummersitsisuullutik.

Disciplinisininneruttunipingasuninunatsinneersuinnarnit saqqummersitseqataaffigineqartunit saqqummersinneqartut 4-7%-iupput, 93-96%-it nunani tamalaaneersut immikkut tamarmik disciplineqarlutik saqqummersitsisimasut.

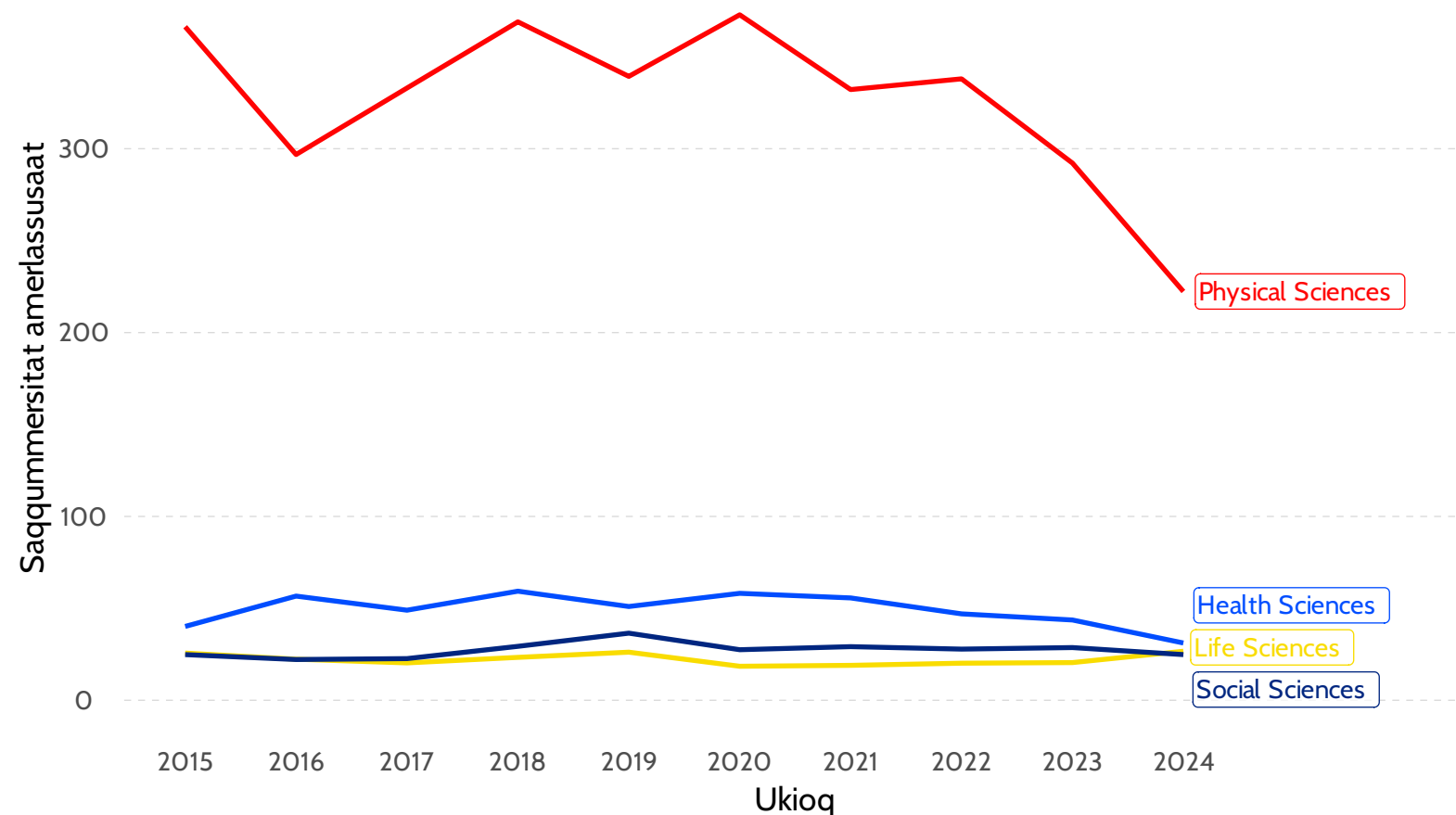
Takussutissiaq 17. Nunarput pillugu nunatsinnit saqqummersitseqateqarluni nunanit allaneersut saqqummersitaasa amerlassusaat, 2015-2024

Takussutissiaq 17-imi takutinneqarpoq 2015-imiilli nunarput pillugu saqqummersinneqarsimasut amerlassusaat ikinnerpaamik ataatsimik nunatsinneersumik saqqummersitseqataaffigineqartoq aammalu nunatsinneersunik saqqummersitseqataaffigineqanngitsut amerlassusiat nunanut agguataarlugit.

Danmarki nunani saqqummersitanik ikinnerpaamik ataatsimik nunatsinniit aallaaveqartunik saqqummersitseqarfiunerpaajuvoq, saqqummersinneqartartummi 31%-ii ikinnerpaamik ataatsimik nunatsinniit aallaaveqartunit saqqummersitseqataaffigineqarami, 69%-it soqanngitsut.

Ataatsimut isigalugu saqqummersitseqataasut ikinnerpaamik ataatsimik nunatsinnut attuumassuteqartumik saqqummersitseqataaffigineqartut saqqummersitsinerni nunani allani appasipput, saqqummersitaasami 20%-it ataallugit ikinnerpaamik ataatsimik nunatsinnut attuumassuteqartumik saqqummersitseqataaffigineqarmata.

Kina ikinnerpaamik ataatsimik nunatsinnut attuumassuteqartumik saqqummersitseqataaffigineqartunik saqqummersitai annikinnerpaapput, saqqummersitammi 5%-ii Kina nunatsinnut attuumassuteqartumik ikinnerpaamik ataatsimik saqqummersitseqataaffigisaqarpoq.

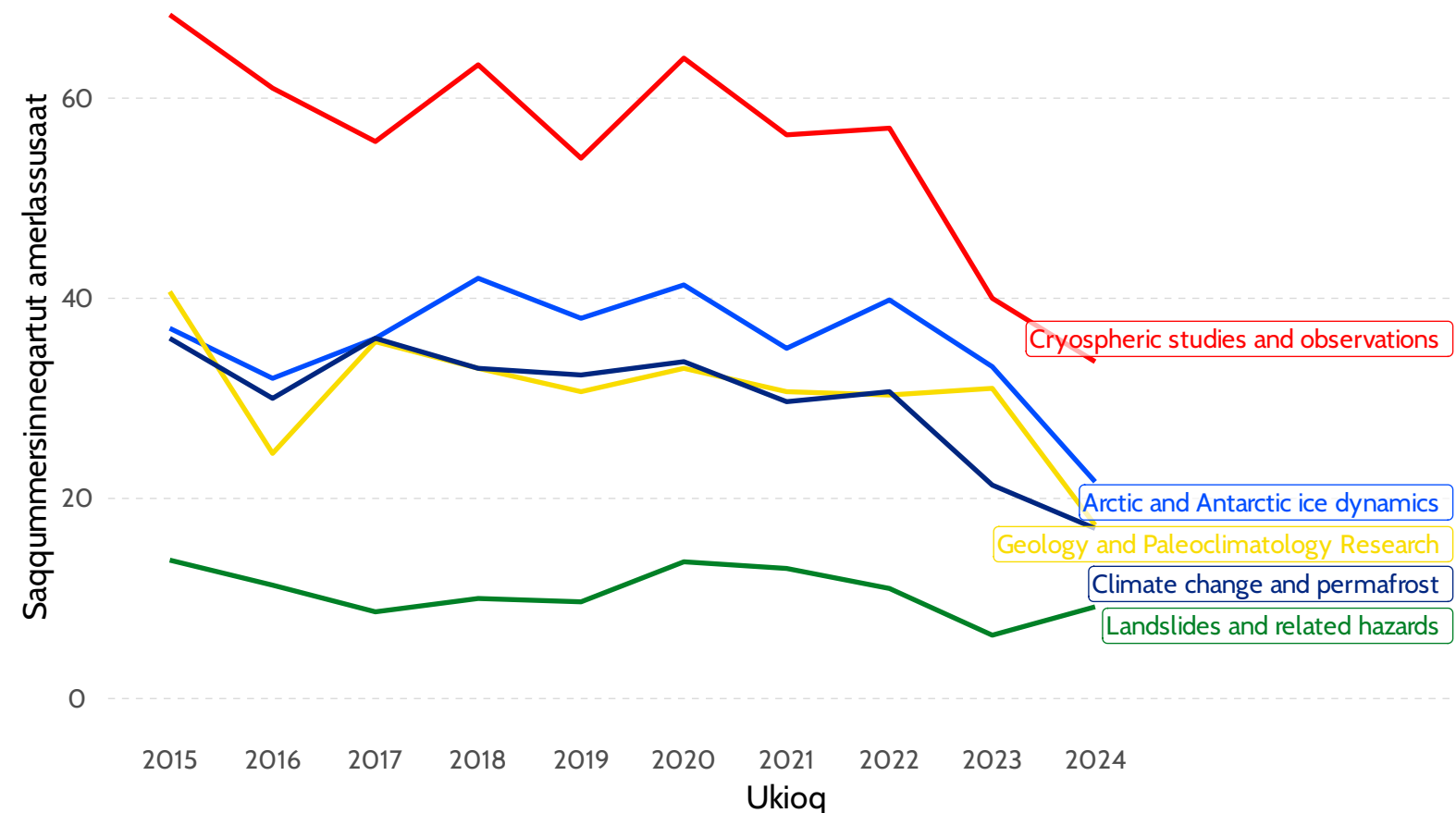
Takussutissiaq 18. USA-mit saqqummersitat disciplinngorlugit ineriartorneri, 2015-2024

Soorlu takussutissiami 14-imi malugineqarsinnaasoq matumani misissoqqissaakkatsinni USA-p nunatsinni ilisimatusarnikkut ingerlatai ukiut qulikkaar ataatsit ingerlanerini misissuiffigisatsinni malunnaateqarluartumik appariaateqarput. USA 2015-imi nunarput pillugu misissuinerinik Canadamut naleqqiullugu 50%-it misaannik amerlanerusunik suliaqarpoq (amerlanerpaat tulleralugu), 2024-imi USA nunarput pillugu ukiumoortumik misissuinerini Canadamut tullersortinngorsimalluni. Taamaattumik soqutiginarpoq misissoqqissaasallugu immikkut sammisamik peqarnersoq imaluunniit disciplineqarsimanersoq ineriartornermut tassunga tunngatillugu eqqarsaatersortoqarsimanersoq.

Takussutissiaq 18-imi takuneqarsinnaavoq USA-p saqqummersitseqataaffigisimasaasa amerlassusaasa ineriartornerat, disciplinit malillugit agguataarneqarsimasut. Kanaartap nappaarissup takutippaa saqqummersinneqarsimasut amerlassusaat.

Pinngortitamut ilisimatusarnerit ineriartornerisa takutippaat saqqummersinneqartut pingaartumik 2021-imi tamatumalu kingorna appariaateqarsimasut. 2015-imi saqqummersinneqartut 332-iniit 2024-imi 284-inut allannngortoqartoq, 14%-inik appariaateqarlutik. Peqqissuseq pillugu ilisimatusarnerit saqqummersinneqartut 48-niit 41-nut appariaateqarput, 16%-it nalingat. Procentinngorlugu allannngoriarnerup taama annertutigineranut ilaatigut kisitsisit annikinnerannik pissuteqarsinnaavoq.

Inuiaqatigiit pillugit ilisimatusarnerit takutippaat saqqummersitsinerit annikitsumik 2015-imi 23-iniit 2024-imi 27-inut qaffariaateqalaarsimasut. Uumassusilerinermik ilisimatusarnerit aalaakkaakannererusumik 2015-imi 23-iullutik aamma 2024-imi 22-iullutik inissisimapput.

Takussutissiaq 19. USA-mit saqqummersitat sammisanngorlugit ineriartorneri, 2015-2024

Takussutissiaq 19-imi takuneqarsinnaavoq USA-p peqataaffigisaani pinngortitamut ilisimatusarnerni sammineqartunut saqqummersinneqartut agguataarnerisa amerlassusaasa ineriartornerat. Kanaartami sanimoortumi takutinneqarpoq ukioq, kanaartami nappaarissumi takutinneqarluni saqqummersinneqartut sammisanut ataasiakkaanut attuumassuteqartut amerlassusaat.

Takussutissiami takuneqarsinnaavoq sammisanut ilanngunneqarsimasunut tamanut tunngasut saqqummersitat appariaateqarsimasut, allannngornerilli procentinngorlugit qiviaraanni, saqqummersinneqartuni Kryosfærip ilisimatusarfigineqarnera aamma alaatsinaanneranut 'cryospheric studies and observations' attuumassuteqartut (29%) aamma Silap pissusiata allannngorneranik aamma nunap qeriuannartup ilisimatusarfigineqarnera (climate change and permafrost) 32%-imik appariaateqarnerpaajusimasut. Apparjaateqarneq annerpaavoq Kryosfærip ilisimatusarfigineqarnera aamma alaatsinaannerani 'cryospheric studies and ob-

servations' saqqummersinneqartuni uuttorneqarsimasuni, 62-imiit 44-mut apparsimammat, allannguuteqarnerli procentinngorlugu silannaap pissusaanut aamma nuna qeriuannartoq pillugu saqqummersinneqartunut naleqqiullugu annikinnerulluni, Kryosfærip ilisimatusarfigineqarnera aamma alaatsinaanneranik ('cryospheric studies and observations') misissuinerit takussutissat 2015-imi saqqummersinneqartut attuumassuteqartut amerlanerpaajusimapput. Procentinngorlugu annikinnerpaamik apparjaateqarneq Issittumi sermit sikullu nikeriartarnerat pillugit ilisimatusarnermut (Arctic and ice dynamics) tunngasuni saqqummersitani takuneqarsinnaavoq, 9%-imik apparjaateqarlutik.

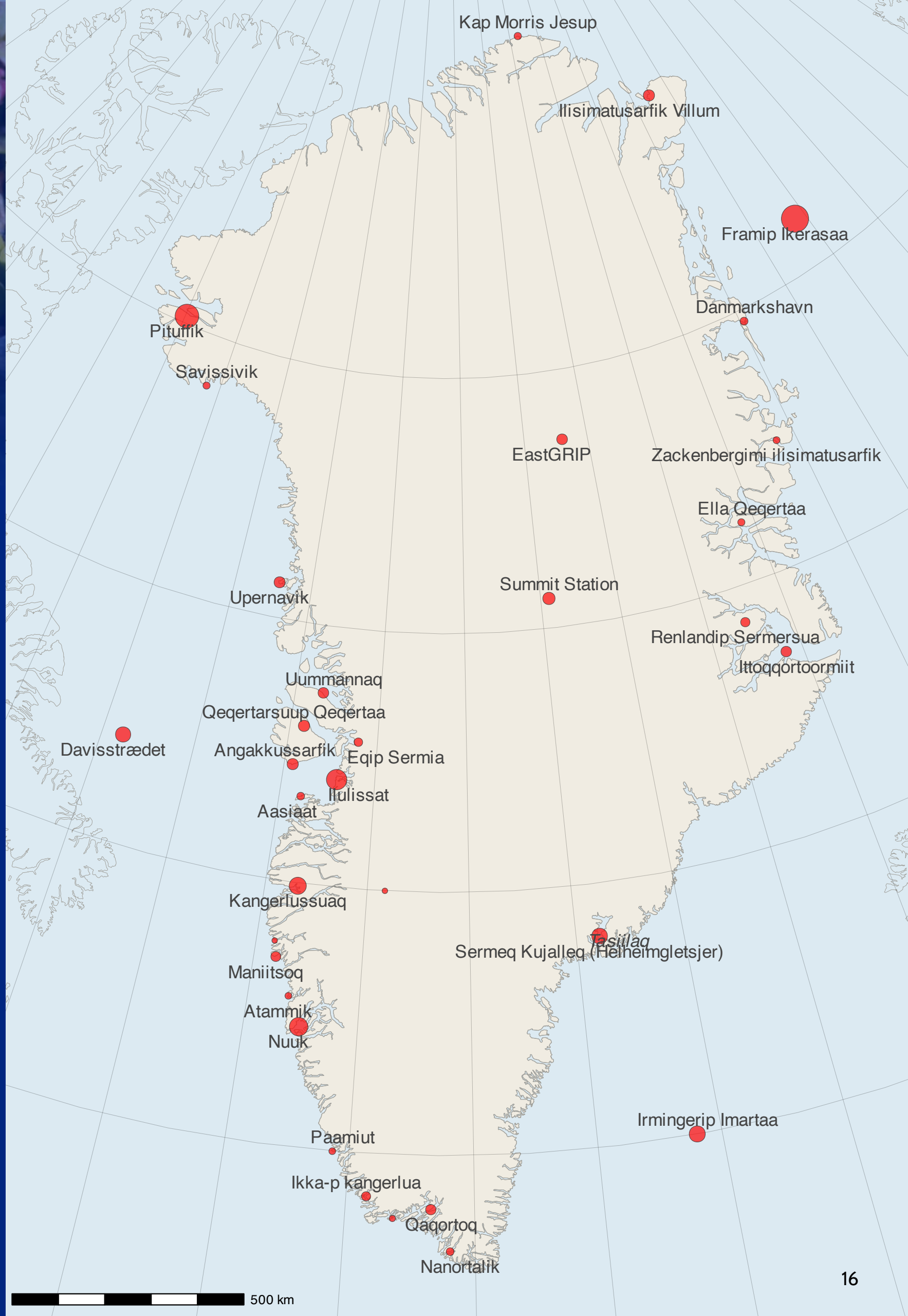

Nunalerutit

Quppernarni tulluuttuni ilisimatusarnerit nunatta sua'tungaani ingerlanneqarsimanersut taku-tissavarput. Misissueqqissaarnermi matumani qulequttat imaluunniit eqikkaanermi sumiiffiit eqqartorneqartut atorneqarput, tamanna ilisimatusarnermi nunat aqqinik taaguinermi pissu-sissamisoortumik pingaaruteqarpoq. Tamanna isumaqarpoq, assersuutigalugu misissuinerit nunaqarfippassuarnut imaluunniit nunatsinnut tamarmut nassiunneqarunik ilanngunneqar-nissaat ilimanaateqanngitsoq, aklerianilli najukkani aalajangersimasuni misissuineq, taama-tuttaaq iigartartumi aalajangersimasumi imaluunniit sersersuarmi qillerilluni ilisimatusarfigi-neqarneri ilaallutik aklerianilli ataatsimut isigalugu nunarput tamakkerlugu sikup aakkiartorner-ata ilisimatusarfigineqarnera ilanngunneqarani.

Nunap assingani talerpiup tungaani nunat aqqisa ilaat sumiiffinnut anginerusunut ataatsimoor-tinnikuaagut, nunap assingani aterpassuit amerlavallaassammata paasiuminaallissallunilu. Quppernarni tulluuttuni sumiiffinni pingasuni misissueqqissaarfiit ataatsimoortut saqqummi-uppagut. Sumiiffiit taakku tamarmik sineriammi kujataata kitaaniipput Nanortalimmiit Uper-navik tikillugu.

Quppernerup tulliani kujammut kitaaniit sinerissap killeqarfiata avataani sumiiffiit ilaanni mi-sissuineritut assersuutit allattorsimapput.

Ilisimatusarfigineqartunik assersuutit

Kap Morris Jesup

Ilisimatusarnermi Kap Morris Jesup eqqaaneqarpat nunap assiliornermut tunngassuteqarajuppoq, soorlu assersuutigalugu qeqertaasinnaasut pineqarlutik.

Danmarkshavn

Danmarkshavnimi misissuinerit tamangajam-mik ujarassiornermik imaluunniit silasiornermik tunngaveqarput, assersuutigalugu sumiiffinni ujaqqat gnejsit inissitsiternerit, kinnerit ineriartornerat imaluunniit nittaallat sialuillu pillugit.

Davisstrædet

Davisstrædet pillugu misissuineq annertuumik imavissualerinermik tunngaveqarpoq aamma lu erngup aammalu kissassuttip ingerlaarnera pillugu imaluunniit imaani uumasunik misissuiner-nik suliaqarfiusarluni.

EastGRIP

East Greenland Ice-core Project tassaavoq sermersuarmi qilleriffiusoq aamma ilisimatusarfi-usoq. Ilisimatusarnerit sumiiffimmi tassannga eqqaaneqartut tassaapput nalinginnaasumik kryosfæremik ilisimatusarnerupput, assersuuti-

galugu sikup ingerlaarnera, sikup aakkiartornera aammalu erngup aalaakkaanera pillugit ilisimatusarnerit.

Ella Qeqertaa

Ilisimatusarnermi Ella Qeqertaa eqqaaneqarpat issittumi uumasut, assersuutigalugu uumasuaqqat tappiorannartut timimiittut/uumasuniittut (mikrobiota) aamma umimmaat nerisaat, kiisalu issittup imartaani uumasut qimerlullit misissorneqarsimapput.

Framip Ikerasaa

Framip Ikerasaa pillugu ilisimatusarnerit nalinginnaasumik sammisanik soorlu immap ingerlaarneranik, issittumi sikup pissusaanik, imaani aamma sinerissami uumassusillit avatangiisaa-salu ataqatigiinnerat, kiisalu palæoklimatologi-mik ilisimatusarnerit sammisaqartarput.

Sermeq Kujalleq (Helheimgletsjer)

Ilisimatusarneriti Sermeq Kujallermik taasaqar-tut tamangajammik kryosfærimik iigartartulim-mi ilisimatusarnerupput, assersuutigalugu sermersuarmiit iigartartut aserortarnerat, iigartartut tunuariartornerat sermip aattup kuunnera.

Irmingerip Imartaa

Ilisimatusarnerit Irmingerip imartaanik taasaqar-tut tassaapput nalinginnaasumik imavissuale-rinermik aamma silaannaap pissusianik kiisa-lu silap pissusiata allanngorarneranik aamma piusuusaartitsiner-nik suliaqartartut. Ilisimatusarnerup ilarujussua aamma issittumi sikup pis-susaanik samminninneruvoq.

Pituffik

Ilisimatusarnerit Pituffik-mik (imaluunniit saqqummersitani pisoqaaner-usuni Thule Air-base) taasaqartartut amerlanertigut Greenland Telescope (“Nunatta qinngussua”) , Pituffimmi Airbasemi radioteleskop-imut tunngassuteqar-put. Aammattaaq issittup avannaarsuani seis-miskimik aamma radioaktivimik qinngornermik ilisimatusarnerit nalinginnaapput.

Renlandip Sermersua

Renlandip Sermersua tassaavoq sumiiffin-ni sermersuarmi qillerineq aamma ilisimatusarnermi sumiiffik pineqartoq holocæn pillugu eqqaakulaneqartoq, iigartartup oqaluttuassar-taa aamma sermersuarmut tunngasut sam-mineqarlutik.

Ittoqqortoormiit

Ittoqqortoormiini (“Scoresbysund”) avatangi-isinut silallu pissusaanut tunngasut kisingajaa-sa, kiisalu imaani uumasunik ilisimatusarnerit, aammalu immami uumasut assersuutigalugu qilalukkat qernertat nannullu pillugit ilisimatusarnermi eqqaaneqarput.

Summit Station

Summit Station ilisimatusarnermi eqqaaneqar-tut ilagaat nalinginnaasumik silaannarmik mis-issuineq kiisalu kryosfæremik ilisimatusarnerit alaatsinaannerillu. Ilisimatusarnerit ilaanni ra-diofrekvensit aamma sammineqarsimapput.

Ilisimatusarfik Villum

Villum Forskningsstationimi ilisimatusarnerit amerlanersaat atmosfærisk kemi aamma aerosoler pillugit, assersuutigalugu partikelit anner-tussusaat aamma partikelit annertussusaannik misissuinerit eqqaaneqarput.

Zackenberg Ilisimatusarfik

Zackenberg ilisimatusarfik ilisimatusarnermi eqqartorneqarput naasut aamma uumasut pil-lugit ilisimatusarnerit aammalu issittumi nuna qeriu-aannarteq.

Eqikkaaneq

Nunatta kujataata kitaata avataani ilisimatusarfiit taaguusersukkat issittumi misissueqqissaa-tarfinnik uiguleriissaartunik pilersitsisoqarni-kuuvoq, silap pissusaanik, sikunik imavissuar-nillu annertuumik sammisaqartunik. Sermimik qilleriffiit aamma iigartartut (EastGRIP, Renlan-dip Sermersua, Sermeq Kujalleq, Summit Sta-tion) kryosfære-mik aamma palæoklima-forskning-imik misissuiffinnik pilersitsiffiusut, siusinnerusukkat silaannaap pissuserisimasaa assilillugu aamma sermip ingerlaarnera, ser-mip aakkiartornera aamma iigartartut tunuari-artornerat malinnaavigineqarput. Imavissuarnik ilisimatusarnerit (Davisstrædet, Framstrædet, Irmingerhavet, Scoresbysund), kissartup inger-laarneranik, tarajoq aamma immap sikua kiisalu immami uumassusileqatigiit pillugit nalunaaru-siorneq. Stationit nunamiittut sumiiffiilu (Zack-enberg, Villum, Danmarkshavn, Avannaata, Ella Ø, Kap Morris Jesup, Pituffik) ungasinnerusoq isigalugu nuna qeriu-aannartup nakkutigineqar-neranut, nuna uumasunit uumaniarfigineqar-tup aamma immami uumasut assigiinngitsut, silaannartami kemii, pujoralaasaannat, qinngor-nerit aamma geofysiskimik allanngoriartornerit, sakkuunik nutaaliaasunik soorlu Greenland Telescope-imik akuttunngitsumik atuinikkut. Silaannaap allanngoriartornerata, avatangii-sit allanngorarneri aamma pinngortitap ataqatigiinnermini allannguutai pillugit paasinninnis-samut misissuivittut nunatta issittortaa qanoq ingerlasarner-soq tamakku ataatsimut takutit-sipput.

Qeqqata-Sermersooq

Qeqqani (nunap assingata avannaa tungaani) ilisimatusaatini arlalinni ilisimatusaatit ataatsimut sumiiffinik arlalinnik sammisaqarput. Peqqissuseq pillugu misissuinerit nassuiaatit ilaanni Sisimiut aamma Kangerlussuaq ilaatinneqarput, sermersuup pisortatigoortumik K-transekt-sumiiffimmiit kitaatungaa ilanngullugu ilisimatusarfigineqarpoq. Sisimiuni Saqqaq-kulturimeersut itsarnitsat kulturikkullu tunngasut nassaassaasut arlallit ilisimatusarfigineqarnikuupput. Sumiiffimmi ilisimatusaatit amerlanersaat silaannaap allanngoriartomeranut, sernip aakkiartomeranut sermersuarmullu tunngassuteqarput.

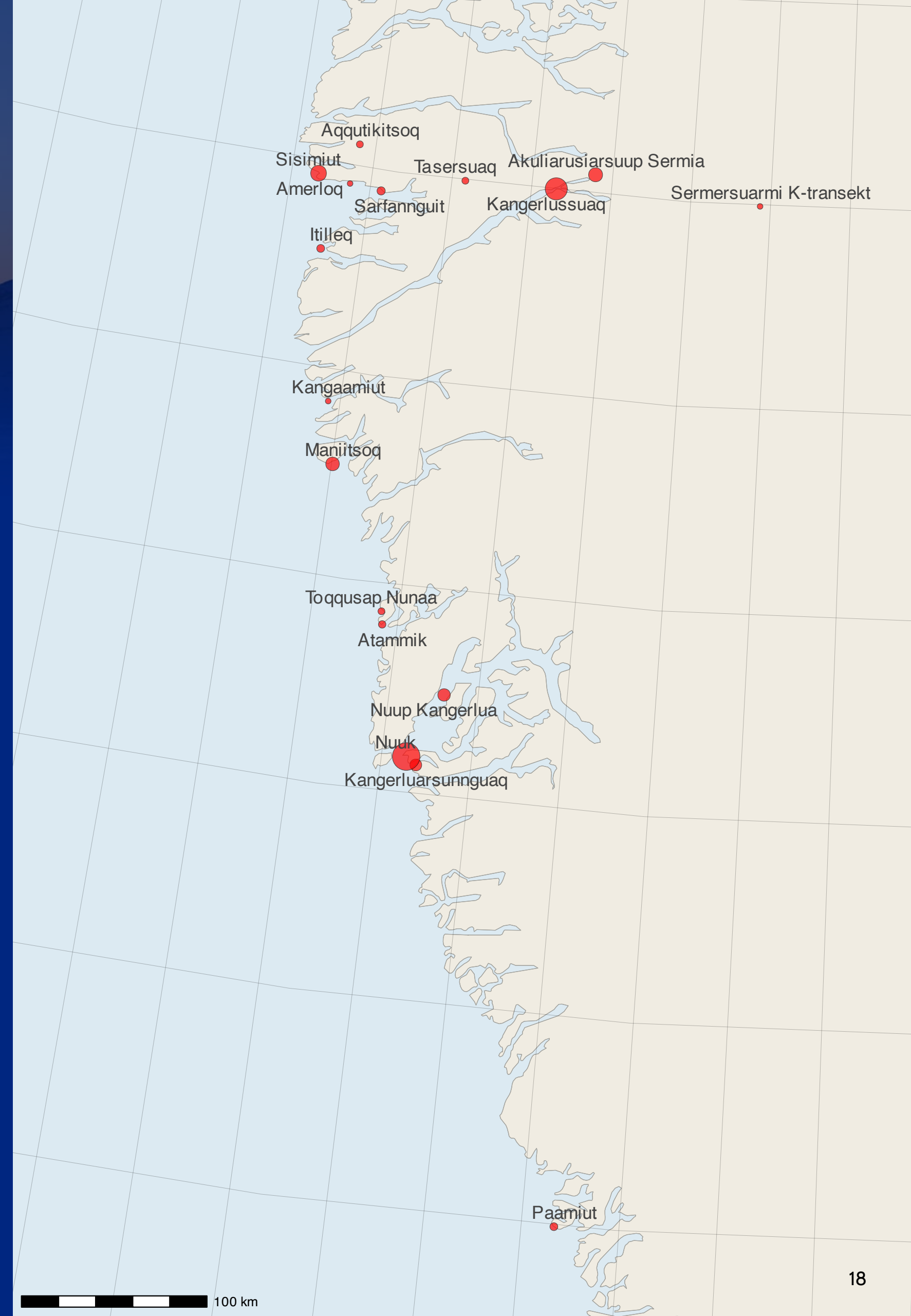
Kangaamiuni saattussanik, niisanik qullugissanillu ilisimatusartoqarsimavoq, kujasinnerusumilu Maniitsup eqqaani tuttut ilisimatusarfigineqarsimallutik. Tamatumani qinngomerit pillugit nalunaarusiamik, aammalu peqqissuseq ilaqutariittullu inuuneq pillugit misissuinerit nalunaarusiarineqarlutik saqqummersit-sisoqarluni.

Atammimmi aamma Toqqusap Nunaani feldspataflejringit, innermik anitsisartuusimasut uumasoga-sutsillu qanoq isikkoqamera pillugit ilisimatusaatit nalunaarusiarineqarput.

Kangerluarsunnguami pinngortitami uumasogatigiit ataqatigiinnerata nakkutigineqamera, kingullertigut immap uumasui, tappiorannartut soorlu tarratsut (havgræs) imaluunniit taakkua emgullu sernip aaneraneersup ataqatigiinnerat ilisimatusarfigineqamerat sammineqarput.

Saqqummersitat uuttuutigigaanni Nuuk sumiiffinni aalajangersimasuni eqqartorneqamerpaajuvoq, ki-siartaallunilu politikikkut ilisimatusamernut, pingaartumik issittumi sillimaniameq pillugu katersuuffi-nerpaalluni. Aamma Nunap inoqqaavinik ilisimatusameq avatangiisilerinerlu ('Indigenous Studies and Ecology') annertulluni, pingaartumik issittumi isumannaatsuunissamut politikki. Nunap inoqqaavinik ilisimatusameq avatangiisilerinerlu ('Indigenous Studies and Ecology') aamma siammasippoq, kulturi pillugu ilisimatusamerit, ilaqutariittut inuuneq, peqqissuseq, oqaluttuarisaaneq aamma inuit pinngortitallu ataqatigiinnerat (assersuutigalugu piniameq) immikkut pisumi matumani ilaallutik.

Paamiuni ilisimatusameq imaani uumassut pillugit, matumani ilanngullugu aalisamerup ilisimatusarfigineqamera (saarullit raajallu) arferillu nungusagaannginnissaat pillugu ilisimatusamerit ingerlanneqarsimap-put. Ilisimatusamerup tamatuma avannarpasinnerusumi soorlu Sisimiuni misissuinerit attuumavoq.

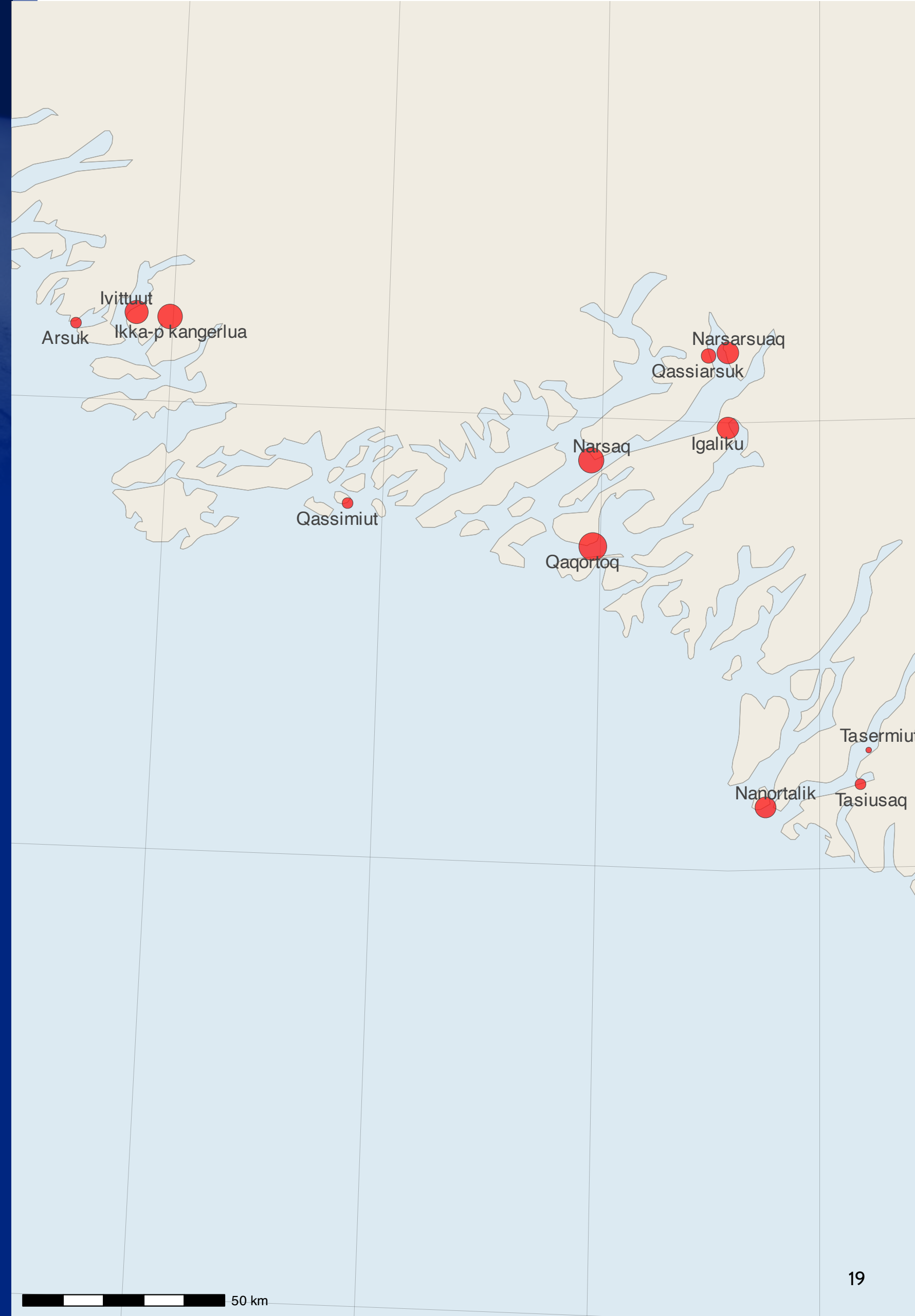

Kujalleq

Ivittuuni Ikka-milu ujarassiuut misissugaat amerlanersaapput, Ikka-mi Ikaite-tufasøjler (sukat) immap naqqata sananeqaataata sannaata ilusaa immikkuullarissuugami. Arsummi mingutsitsineq pillugu ujarassiuut misissugaat (aatsitassarsiorfimmit) silaannaallu allanngoriartornera ataatsikkoortinneqarput.

Kujammut kimmut Narsarsuarmi ilisimatusarnej sersersuup aakkiartornera aamma ujarassiornej sammineqarput, Qassiarsulli naasoqassuseq pillugu eqqartorneqarluni. Igaliku pingaartumik holocæn pillugu palæoklimatiskimik ilisimatusarnerni takuneqarsinnaavoq, pingaartumik najukkami kangerlummum atattillugu, ilisimatusarnerli Narsamut tunngasoq inuiaqatigiilerinermullu atattillugu ilisimatusarnermut (takornariaqarnej, ilinniartitaaneq aamma suliffeqarfik), geologi aamma radioaktivitetimik misissuinerit ataatsimoortinneqarlutik. Qaqortoq Narsamut assingusorujussuavoq, ilisimatusarnerit ingerlanneqartartut eqqarsaatigalugit.

Qassimiut holocænimik ujarassiuutut ilisimatusarfigissallugu senkvartærillu oqaluttuassar-taanut pingaaruteqarpoq. Nunap sananeqaataani misissuinerit Nanortalimmi, Tasiusami Tasermiunilu ilisimatusarnermi aamma pingaarnerpaajupput. Tikiqqartumi kingullermi pingaarnertut radioaktiviusunik mineralinik nassaanut tunngavoq.

Qeqertalik-Avannaata

Sermeq Kujalleq (Ilulissat kujataaniittoq) aamma Eqip Sermia iigartartuupput angisuut. Sermersuarmi qillerinermi aamma sermip aannera pillugu ilisimatusarnerit tamangajallu-innarmik aallaaveqarput. Sermeq Kujallermi ilisimatusarnerup annikinnerpaaffia Kommuni Kujallermi nunatta kujasinnerpaaffingajaani inuiaqatigiit ingerlaasiannik ilisimatusarneruvoq. Aamma Upernavik iigartartunut attuumassutilinnik ilisimatusarfiuvoq, pingaartumik imeq sermip aanneranik pisoq eqqarsaatigalugu, ilisimatusarnerilli ilaat aalisarnermut pini-arnermullu aamma tunngassuteqarput. Sermeq Kujalleq pillugu ilisimatusarnermi Ilulissat ilulissat pinngorafiattut aamma eqqaallattaarneqartarpoq. Tassani ilisimatusarnerit allat tassapput aalisarnek, issittumi politikikkut ilisimatusarnerit "Ilulissat Initiative" ('Ilulissani suliniut') eqqaaneqallattaasarpog Issittumi Siunnersuisoqatigiit 2008-mi Ilulissani ataatsimiinnerannit nalunaarut aallaavigalugu. Qeqertarsuup Tunuani misissuinerit immap naqqani ujarassiornermut tamangajammik tunngassuteqarput, planktoninulli issittumilu ilisimatusarnerit ilaat aamma sumiiffimmi tassaniittut innersuunneqarlutik.

Uummannaq tassatuaavoq anorip nukinganik nukissiuuteqarneq pillugu ilisimatusarnermut tunngatillugu eqqaaneqartoq.

Sullorsuarmi ilisimatusarnek sermimit akkaasut tassartitsisarnerat aammalumi aalisarnek annertuumik sammineqarput.

Silaannaap allanngoriartornera pingaartumik antropocæn Qeqertarsuarmi ilisimatusarnermi sammisat pingaarnersaraat. Sumiiffiit pingasuusut "Qeqertarsuaq (Diskøen)", illoqarfik Qeqertarsuaq aamma "Angakkussarfik (Arktisk Station)" nalinginnaasumik ataatsimoorput. Angakkussarfik (Arktisk Station) Qeqertarsuup illoqarfittaaniit 1 km-iterinik taamaallaat ungasitsigaaq, Qeqertarsuarlu tamakkerlugu ilisimatusarnerit tamarmik tassani ingerlanneqarlutik. Ilisimatusarfik Københavnip Universitetitianiit aningaasalersugaavoq silaannaalu ilisimatusarfigineqarnera pingaarnertut sammisaralugu.

Aasianni ilisimatusarnek killeqarpoq arferillu nungutaannginnissat pillugu inuusuttullu pil-lugit ilisimatusarnermik aallutaqarlutik.

Inerniliineq

Nunatsinni nunarpullu pillugu ilisimatusarnerup ilisarnaatai kisitsisinngorlugit naqinninngorlugilu nalunaarusiami ataatsimoortillugit saqqummiuppagut. “Suminngaanneernitsinnik” uppernarsaataasumik “sumunnarniarneput” pillugu tunngavissaqarluni oqallittoqarsinnaanera tapersorumallugu paasissutissanik ilisimatit-sissutinillu tunniussaqaqumalluta paasissutissat agguataarnerisa amerlassusaasa ineriartortit-siffiusullu pingaaruteqarnerit ataatsimut takusutissaateqarnissaat siunertaavoq. Oqallinneq taamaattoq nalunaarusiami matumaniittus-saangilaq. Taamaattoq takussutissat maluginiakkallupingaarnertoqallinnernitaamaattuni apeqqutinik ammaassisinnaasut tikkuassallugit aalajangersimavugut.

Annertussutisip aalaakkaanera, kinguarialaarneq
Nunatsinnit, nunatsinni aamma nunarput pillugu ukiumoortumik saqqummersinneqartatut amerlassusaat aalaakkaakannerput atuagassiatut allaaserineqartatut ukiumut 1.700-t-1.800-ullu missaannik amerlassuseqaramik. Nunarsuaq tamakkerlugu naqiter-tinneqartut 2015-imiit 2017-imut 9%-it mis-saannik qaffariaateqartut aamma 2022-imiit 2024-imut nunatsinnut tunngassuteqartut ap-pariaateqarput, 11%-t missaannik appariaate-qaramik.

Aalajangersimasumik ukkataqarfiusoq
Nunarput nunarsuarmi ilisimatusarnermi im-mikkut ittumik inissisimavoq silap pissusaanik avatangiisinillu ilisimatusarnermut pinngorafiulluni. Pinngortitamut ilisimatusarneq, pingaartumik silap pissusianik ilisimatusarneq, ataatsimut nunatsinnut tunngasunik anner-toorujussuarmik ilaqarpoq, nuna tamakkerlu-

gu nunarsuarmiluunniit ataatsimoortuni taku-neqartartunit annertunerujussuarmik. Nunatta avatangiisaanik sermimik apummillu qalligaa-sunik (kryosfære) ilisimatusarneq nunarsuarmi annertoorujussuarmik soqutigineqartoq taku-neqarsinnaavoq.

Peqqinnissamut inuiaqatigiilerinermullu ilisi-matusarneq killilik, pingaaruteqartorli
Peqqinnissaq pillugu ilisimatusarneq aam-ma inuiaqatigiit pillugit ilisimatusarneq naam-massineqarsimasunit ilisimatusarnermi iner-nerit ataatsimut isigalugit annikipput, naak innuttaasut atugaannik paasinninnissamut pitsanngorsaannissamullu qitiugaluatut. Taa-ma ilisimatusartoqartillugu nunap inoqqaavisa peqqissusaannik, inuit atugaannik politikimillu samminnittoqartarpoq, pingaaruteqartunik taa-maattorli ilisimasanik aallaaviusunik killeqar-tunik tikkuussisunik.

Nunatt ilisimatusarfittut atorneqarnera ilisi-matusarnermilu peqataanera
Nunarput pillugu saqqummersitat ilarujussuini saqqummersitsisut nunatsinnut attuumassute-qartut peqataatinneqarneq ajorput. Nunatsinni ilisimatusarnermik ingerlatsiviit, pingaartumik Pinngortitaleriffik, Ilisimatusarfik aamma Nu-natta Katersugaasivia aamma Allagaateqarfia, pingaarutilimmik tunniussaqaqartarput, kisia-ni nunarput pillugu nunat tamalaat akornanni saqqummersitat amerlanersaat suli toqqaan-nartumik nunatsinneersunik saqqummersitse-qateqaratik saqqummersitsisarput. Kalaallinik suleqateqarluni saqqummersitseqateqartartuni Danmarki peqataatitaqarneraavoq; nunat allat amerlanersaasa akornanni taama suleqateqar-sinnaaneq suli killeqarluni.

Avataaniit ilisimatusartut akornanni ineriartor-nerit

USA, Canada aamma Danmark tassaapput nunat saqqummersitsinerpaasartut pingasut, piffissamili nikeriartoqarsimavoq. Canadamiit ilisimatusarnikkut saqqummersitat annikit-sumik amerliartorput, danskit naammassisaat aalaakkaakannerullutik, USA-milu nunat-sinnut tunngasunik saqqummersitat annertuu-mik annikilliarturnerat takuneqarsinnaalluni, pingaartumik pinngortitamut ilisimatusarnerni aamma sumiiffiinnut sermimik apummillu qal-leqqasunut (kryosfære) attuumassuteqartut iluanni. Kinamiit saqqummersitsisarnerit appa-sissumeeriarlutik piffissap ilaani annertuumik qaffapput. Allanngornerit taakku issittumi aam-ma silap pissusianik misissuineri geopolitik-kikkut aningaasaliisarnikkullu ineriartornermik siammasissumik ersersitsisusinnaapput.

Ilisimatusarnerit sumiiffinnut eqiterussimaneri
Kitaata kujataani sinerissap qanittuani (Nanor-talimmiit Upernavimmut) aammalu immikkut misissueqqissaartarfiit ikittuararsuit eqqaanni (assersuutigalugu EastGRIP, Summit Station, Zackenberg) suliaqarfinni misissuinerit attuu-massuteqartut aalajangersimasut annertuumik ingerlanneqarput. Sumiiffiit allat aamma naju-gaqarfinni mikinerusuni erseqqissumik ilisima-tusarfiusartut akuttusuumik takussaasarput, pingaartumik inuiaqatigiit peqqissuserlu pillu-git ilisimatusarnerup iluani, matumani nunap qanoq issusianik misissuinerup takutippaa nali-giingitsumik ingerlasoqartoq.

Siunissamut nunatsinni ilisimatusarnermi politikkissamut sunniutaasussat

Nalunaarusiap inerniliinerisa takutippaat nu-narput avatangiisit pillugit ilisimatusarnermi nunarsuaq tamakkerlugu pingaaruteqartoq. Peqqissutsimut, inuuniarnikkut kulturimullu pis-sutsinut, aammali sumiiffiit ilaanni najukkanilu inuiaqatigiinni ilisimatusarnerit suli annikingaat-siarmata ilanngullugu erseqqissaatigineqarpoq. Nunatta nunatut immikkuullarissuunini pisuussutaalu nunat tamalaat akornanni eqqu-maniarfigineqartorujussuupput. Tamanna nunat tamalaat akornanni annertunerusu-mik suleqatigiinnissamut periarfissiisinaavoq aammalu nunatsinni ilisimatusarnerup erseq-qinnerulernissaanut angusaqarniarneq anner-tunerulersissiinnaavaa. Taamaattorli nunarput pillugu ilisimatusarnermi nunatta qanoq an-nertutigisumik peqataatinneqarsinnaaneranik, taamatullu ilisimatusarnermut sunniuteqarsin-naaneq pillugu aamma ernumatitsisinnaalluni. Illua'tungaagullu nunatsinni peqqissutsimut inuiaqatigiinnullu tunngasut pillugit ilisima-tusarnerit annikingaatsiarput. Naak ilisimatusar-nermut aaqqissuussap annikitsuinnaane-ranut aattuumassuteqarsinnaagaluartoq ta-manna nunatsinneersunit ilisimatusarnermi (nunarsuarmi saqqummersinneqartuni) aam-ma pingaartinneqarpallaannginnera ilimanar-poq. Taamaattumik suliap tamatuma siuarsar-neqarnissaa sulissutigissallugu aammalu suli-assaqaqarfinni taakkunani nunat tamalaat akor-nanni suleqatigiinnerup annertusarnissaanut periarfissanik ujartuisoqarnissaa iluaqutaasin-naavoq.

Avataaniit soqutiginnittoqarnera oqaluuse-rinninnissamut aamma tunngavissiisin-

Periutsit

naavoq. Nunat akornanni attuumassuteqarneq Danmarkimik suleqateqarnermi nukittunerummat immaq tupinnarpallaangilaq. Aammattaaq nunat sanilerisat Skandinaviamiittut Amerikamilu Avannarlermiittut aalaakkaakannersumik suleqatigineqarput. Aammattaaq Amerikamiut soqutiginninnerat annikiliartortoqKinamiutsoqutiginninneratannertusiartormat aamma maluginiagassaavoq. Ilisimatuussutsikkut suleqatigiinneq peqqissaartumik ilisimatusarnermi diplomatimik ataqatigiissitisisoq pisariaqarsinnaavoq nunarput pillugu ilisimatusarnermi nunatsinni ilisimatusarnerup inissisimanera aaqqiiviginiarlugu nukittorsarniarlugulu.

Nunat tamalaat akornanni ilisimatusarnikkut soqutigisanik suleqatigiinnermillu aqutsineq atorluaanerlu nunatsinni ilisimatusarnermut politikkimut qitiusumik suliaasaasoq ataatsimut isigalugu ersersitsivoq. Unammilligassaqqarpoq periarfissiillunilu, aammalu nunatsinni ilisimatusarnermik periarfissat annikitsut avataaniillu ilisimatusarnermik soqutigisaqartut akornanni naligiinnginneq eqqarsaatigalugu iliuuseqarsinnaaneq killeqarsinnaavoq. Nunatsinniit ilisimatusarsinnaaneq qulakkeerumallugu pissutsini taakkunani aqutissarsiorsinnaaneq aalajangiisuusaaq.

1. Siunertaq killilersuutillu

Nalunaarusiami matumani siunertaavoq pif-fissami 2015-imiit 2024-mut, nunatsinnit, nunatsinni nunarpullu pillugu ilisimatusarnerit aaqqissuussaasumik amerlassusilersukkanillu takussutissiorneqarnissaat. Atuagassiat saqqummersinneqartut sammisaqaqatinit nallerneqarsimasut aalluppagut, apeqquutillu pingasut pingaarnerit apeqqutigalugit:

1. Ilisimatusarnerit qanoq amerlatigisut nunatsinni ingerlanneqarpat,
2. Disciplinini, suliaqarfinni sammisanilu sornerni aallussisoqarnerua, aamma
3. Ilisimatusarnerneq manna qanoq nunanut, ilisimatusarnermut ingerlatsivinnut, suleqatigiinnernut aamma nunatsinni sumiiffinnut agguataaqqava.

Nalunaarusiaq tamakkerlugu "nunatsinnit, nunatsinni nunarpullugu pillugu ilisimatusarnerit" atuakkiortunut attuumassuteqarnertut aamma nunatsinnut, kalaallinut imaluunniit nunatsinni sumiiffinnut aalajangersimasunut oqaatsit assigiinngitsorpassuit tunngavigalugit nassuiarneqarpoq. Misissuinerit ukiuni saqqummersitsiviusuni 2015-2024-mut sammineqarput aammalu OpenAlex-imi paasissutissaasivimmi atuagassiat naammassineqartut toqqammavigineqarlutik.

Allatut oqaatigineqarsimanngippat nalunaarusiami takussutissiiviit tamarmik ataatsimut paasissutissaasiviup ataaniittut aallaavigineqarput.

2.1. Najoqqutaq pingaarneq: OpenAlex

Saqqummersitsinermi paasissutissat tamarmik OpenAlex-imit pissarsiarineqarput, taannalu tassaavoq atuagaareqarfittut paasissutissaasivik ammasoq, ilisimatusarnermi disciplinit akornanni immikkoortiterneqarsimallutik. OpenAlex toqqarneqarpoq paasissutissaasiviata makku periarfissiissutigimmagit:

- Disciplinit akimorlugit Nunarsuaq tamakkerlugu qulaajaasoqarsinnaanera,
- Immikkoortut aamma sammisat pillugit metadata-t aaqqissuussaammata,
- pinngortitap peqqissutsimillu ilisimatusarnerup avataatigut suliaasaqarfiit sukumiisumik qulaajarneqarsimammata.

Paasissutissat nalunaarusiami matumani ator-neqartut OpenAlex API-mit 2025-ip qiteqqunerani aaneqarput.

2.2. Ujaasinerit ilusilersorneqartarneri

Katersat suliarinissaannut ujaasinerit amerlangaatsiartarput, paasissutissat pissarsiarineqarsimasut atuagassiani saqqummersinneqarsimasunut (type) najoqqutanullu (kildetype) killilersorneqarsimasut. Piumasaqaatit tamakku sammisanut, qulaquttanut eqikkaanerni ujaasineritut ataqatigiissaagaapput, nalunaarsuiffik 1-mi nalunaarusiarineqarsimasutut.

2.3. Saqqummersitat nunatsinniit aallaaveqartunik suussusersiniarneqarneri

Saqqummersitat tamarmik ikinnerpaamik atuakkiortup ataatsip nunarput najugaqarfigippa-

gu ”nunatsinni saqqummersitatut” naatsorsorneqartarput. Saqqummersitat allat tamarmik ”nunat tamalaat akornanni” saqqummersitatut imaluunniit ”nunatsinni saqqummersitaanngitsutut”naatsorsorneqarput,pissutsitqanoqittuunerat apeqqutaatillugit.

2.4. Sumiiffiit tunngavigalugit saqqummersitat suussusersiniarneqartarneri

Nunat pisortatigoortumik aqqinik allattorsimaffik atorparput pisortatigoortumik aamma allanik aternik (assersuutigalugu tuluit oqaasii- niit nutserneqarsimasut imaluunniit danskit oqaluttuarisaanermi illoqarfinnut taaguutaat, iigartartut imaluunniit ikerasaat). Nunat aqqi amerlanersaat kalaallisuujuupput, pingaartumik allaffissornikkut imaluunniit pinngortitami nunat aqqi atorneqartillugit. Immani sumiiffiit aqqi tuluit oqaasii imaluunniit danskit-tuluit oqaasii ataatsimoortillugit atorneqartarput (assersuutigalugu Scoresby Sound), ilisimatusarfiillu nalinginnaasumiktuluttuttaaguutaatorneqartarlutik. Nunat aqqinik ilallugit saqqummersinneqartut taaguutaat/qulequtaat eqikkaanerillu ilanngullugit ujaasinitinni atorpagut saqqummersinneqartuni atukkatsinni naammattuukatsinni REGEX-i ajornanngitsaq atorlugu.

Aammattaaq nunat aqqinik nutserneqarsimasunik ujaasinermi periusissiami nalunaarsuiffik 1-imi allattorsimaffimmiittoq atorneqarpoq.

Saqqummersitat sumiiffimmut ataatsimut assigiinngitsunik aternik taagorneqartut (assersuutigalugu Sermeq Kujalleq, saqqummersitani aamma ”Jakobshavn Isbræ”-mik aamma ”Ilulis-

sat Glacier”-imik taaneqartartut) katersorneqarput ataani. Nunat aqqi tamaasa Google Maps atorlugu ataasiakkaarlugit nalunaarsornerisigut ikkusorneqarput. Sumiiffiit ilaat annertoorujussuupput (assersuutigalugu Greenland Ice Sheet K-transect); taamaattorli sumiiffiit taaku nunap assingani ataasiakkaatut (punktitut) nalunaaqutsigaapput. Taakku sumiiffikkaarlugit nalunaarsorneri paasissutissanik uppersarsakkanik aallaaveqarlutik nassaarineqarput aammalu qiterisaatut imaluunniit aallartiffittut misiliorneqarput (assersuutigalugu Sermersuarmi K-transekten Sermeq Kujalliup (Kangerlussuarmi Russell Glacierip) eqqaani aallartittoq uuttortaatinillu qulinik peqartoq.

Ujaasineq	<i>n</i>
title_and_abstract.search:aasiaat,default.search:aasiaat	10
title_and_abstract.search:ammassalik,default.search:ammassalik	23
title_and_abstract.search:aqqutikitsaq,default.search:aqqutikitsaq	2
title_and_abstract.search:arsuk,default.search:arsuk	1
title_and_abstract.search:atammik,default.search:atammik	2
title_and_abstract.search:avannaata,default.search:avannaata	21
title_and_abstract.search:bowdoin glacier,default.search:bowdoin glacier	39
title_and_abstract.search:brattahlid,default.search:brattahlid	0
title_and_abstract.search:cape morris jesup,default.search:cape morris jesup	6
title_and_abstract.search:daneborg,default.search:daneborg	2
title_and_abstract.search:danmarkshavn,default.search:danmarkshavn	11
title_and_abstract.search:davis strait,default.search:davis strait	227
title_and_abstract.search:denmark strait,default.search:denmark strait	271
title_and_abstract.search:disco bay,default.search:disco bay	119
title_and_abstract.search:disco island,default.search:disco island	66
title_and_abstract.search:diskobugt,default.search:diskobugt	0
title_and_abstract.search:egedesminde,default.search:egedesminde	1
title_and_abstract.search:egig line,default.search:egig line	4
title_and_abstract.search:ella island,default.search:ella island	180
title_and_abstract.search:ella ø,default.search:ella ø	5
title_and_abstract.search:equip sermia,default.search:equip sermia	19
title_and_abstract.search:fram strait,default.search:fram strait	952
title_and_abstract.search:frederikshåb,default.search:frederikshåb	1
title_and_abstract.search:godthåb,default.search:godthåb	9
title_and_abstract.search:greenland,default.search:greenland	15,960
title_and_abstract.search:greenlander,default.search:greenlander	214
title_and_abstract.search:greenlandic,default.search:greenlandic	1,101
title_and_abstract.search:helheim glacier,default.search:helheim glacier	133
title_and_abstract.search:holsteinsborg,default.search:holsteinsborg	4
title_and_abstract.search:ice sheet k transect,default.search:ice sheet k transect	23

Nalunaarsuiffik 1: Sammisat- aamma sumiiffiit aqqinik ujaasinerit kiisalu saqqummersinneqartut amerlassusaat OpenAlex-imi nassaarineqartut. Quppernerni tulluittuni nangissaaq.

Ujaasineq	<i>n</i>
title_and_abstract.search:igaliku,default.search:igaliku	11
title_and_abstract.search:ikka fjord,default.search:ikka fjord	15
title_and_abstract.search:ilulissat,default.search:ilulissat	96
title_and_abstract.search:inglefield bredning,default.search:inglefield bredning	7
title_and_abstract.search:inglefield fjord,default.search:inglefield fjord	7
title_and_abstract.search:inuit,default.search:inuit	4,217
title_and_abstract.search:irminger sea,default.search:irminger sea	341
title_and_abstract.search:itilleq,default.search:itilleq	3
title_and_abstract.search:itinneq,default.search:itinneq	0
title_and_abstract.search:ivittuut,default.search:ivittuut	11
title_and_abstract.search:jakobshavn,default.search:jakobshavn	194
title_and_abstract.search:kalaallisut,default.search:kalaallisut	30
title_and_abstract.search:kalaallit,default.search:kalaallit	142
title_and_abstract.search:kalaaleq,default.search:kalaaleq	2
title_and_abstract.search:kangaamiut,default.search:kangaamiut	0
title_and_abstract.search:kangerlussuaq,default.search:kangerlussuaq	162
title_and_abstract.search:kobberfjord,default.search:kobberfjord	0
title_and_abstract.search:kujalleq,default.search:kujalleq	61
title_and_abstract.search:lake tasersuaq,default.search:lake tasersuaq	1
title_and_abstract.search:maniitsoq,default.search:maniitsoq	36
title_and_abstract.search:nanortalik,default.search:nanortalik	9
title_and_abstract.search:narsaq,default.search:narsaq	15
title_and_abstract.search:narsarsuaq,default.search:narsarsuaq	10
title_and_abstract.search:nuuk,default.search:nuuk	284
title_and_abstract.search:nuup kangerlua,default.search:nuup kangerlua	26
title_and_abstract.search:paamiut,default.search:paamiut	3
title_and_abstract.search:pituffik,default.search:pituffik	8
title_and_abstract.search:qaanaaq,default.search:qaanaaq	79
title_and_abstract.search:qaarsut,default.search:qaarsut	0
title_and_abstract.search:qaqortoq,default.search:qaqortoq	13
title_and_abstract.search:qasigiannguit,default.search:qasigiannguit	6
title_and_abstract.search:qassiarsuk,default.search:qassiarsuk	3
title_and_abstract.search:qassimiut,default.search:qassimiut	1

Ujaasineq	<i>n</i>
title_and_abstract.search:qeqertarsuaq,default.search:qeqertarsuaq	25
title_and_abstract.search:renland ice cap,default.search:renland ice cap	19
title_and_abstract.search:russell glacier,default.search:russell glacier	55
title_and_abstract.search:sarfannguit,default.search:sarfannguit	4
title_and_abstract.search:savissivik,default.search:savissivik	5
title_and_abstract.search:scoresby sund,default.search:scoresby sund	27
title_and_abstract.search:scoresbysund,default.search:scoresbysund	10
title_and_abstract.search:sermeq,default.search:sermeq	45
title_and_abstract.search:siorapaluk,default.search:siorapaluk	7
title_and_abstract.search:sisimiut,default.search:sisimiut	59
title_and_abstract.search:søndre strømfjord,default.search:søndre strømfjord	8
title_and_abstract.search:station nord,default.search:station nord	425
title_and_abstract.search:store glacier,default.search:store glacier	417
title_and_abstract.search:summit station,default.search:summit station	545
title_and_abstract.search:tarajoq,default.search:tarajoq	0
title_and_abstract.search:tasermiut fjord,default.search:tasermiut fjord	1
title_and_abstract.search:tasiilaq,default.search:tasiilaq	32
title_and_abstract.search:tasiusaq,default.search:tasiusaq	1
title_and_abstract.search:thule,default.search:thule	549
title_and_abstract.search:upernavik,default.search:upernavik	61
title_and_abstract.search:uummannaq,default.search:uummannaq	51
title_and_abstract.search:vaigat sound,default.search:vaigat sound	2
title_and_abstract.search:wolstenholmfjord,default.search:wolstenholmfjord	0
title_and_abstract.search:zacharias isbræ,default.search:zacharias isbræ	0
title_and_abstract.search:zackenberg research station,default.search:zackenberg research station	6
title_and_abstract.search:Villum research station,default.search:Villum research station	50
title_and_abstract.search:arktisk station,default.search:arktisk station	1
title_and_abstract.search:arctic station,default.search:arctic station	2,266
title_and_abstract.search:summit station,default.search:summit station	545
title_and_abstract.search:eastgrip,default.search:eastgrip	53
title_and_abstract.search:sermilik,default.search:sermilik	50
authorships.countries:countries/gl	1,885
keywords.id:keywords/greenland-ice-sheet	3,336

Arctic Hub nunatsinni ilisimatusarnermik suliaqartunut tamanut attaveqaataavoq

Nuummi aallaaveqarluni Arctic Hub nunatsinni nunanilu tamalaani ilisimatusarnermik suliaqartunut qitiusumik attaveqaatitut inissisimavoq. Kalaallit danskillu naalakkersuisuisa suleqatigiinnerisigut 2020-mi pilersinneqarpoq, inuit, ilisimatusarnermik ingerlatsiviit nunallu nunatsinni ilisimatusarnermik suliaqartut akornanni attaveqaataanissaq pingaartinneqarluni. Tamatuma saniatigut ilisimatusarnermit ilisimalikkat inuiaqatigiinnut anngunneqartarnissaannut qulakkeerinneqataasarpugut.

<https://arctichub.gl/>

Ugguuna attavigisiut:
info@arctichub.gl

Pikialarfik
Kivioq 5
3900 Nuuk

Inuit attaveqatigiittarfiisigut ukunani ujaarisinnaavatsigut:
LinkedIn: [linkedin.com/company/international-arctic-hub/](https://www.linkedin.com/company/international-arctic-hub/)

<https://www.facebook.com/InternationalArcticHub>